



การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอไชยปราการ
จังหวัดเชียงใหม่

ข้าทีระ.ศ. ๓๖๖๖๓ ๖๖๖๖๓

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์บัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๔๙

ISBN 974-399-849-7

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอไชยปราการ



ว่าที่ร.ต. สัมพันธ์ ภู่มมาลา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2549

ISBN 974-399-849-7

๕ ๔๖๗๐

**POLITICAL PARTICIPATION IN LOCAL POLITICS OF WOMEN
IN CHAIPRAKAN DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE**



ACTING SUB LT. SAMPHAN PHUMMALA

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS**

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

GRADUATE SCHOOL

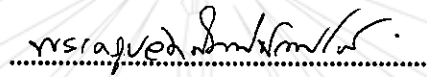
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

B.E. 2549 (2006)

ISBN 974-399-849-7

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอไชยปราการ
จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อนักศึกษา : ว่าที่ร.ต. สัมพันธ์ ภูมมาลา
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุวิทย์ รุ่งวิสัย
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระมหา ดร.อภิสิทธิ์ วิสุทธิเมธี

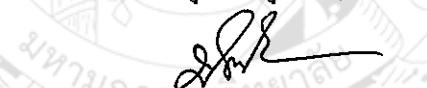
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต


..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)


คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)


..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รศ.ดร.สุวิทย์ รุ่งวิสัย)


..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พระมหา ดร.อภิสิทธิ์ วิสุทธิเมธี)

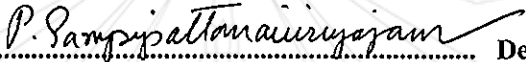

..... กรรมการ
(ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)


..... กรรมการ
(ผศ.เขียน วันทนียตระกูล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย


Thematic Title : Political Participation in Local Politics of Women Chaiprakan
District, Chiang Mai Province
Student's Name : Acting Sub Lt. Samphan phummala
Department : Government
Advisor : Assoc. Prof. Dr.Suwit Rungvisai
Co-Advisor : Phramaha Dr.Apsit Wisutthimethee

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.



..... Dean of Graduate School
(Ven.Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)


Thematic Committee


..... Chairman
(Ven.Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)


..... Advisor
(Assoc. Prof. Dr.Suwit Rungvisai)


..... Co-Advisor
(Phramaha Dr. Apsit Wisutthimethee)


..... Member
(Dr. Sukit Chaimusik)


..... Member
(Asst. Prof. Kian Wanthaneeeyathagool)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อนักศึกษา	: ว่าที่ร.ต. สัมพันธ์ ภู่มมาลา
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รศ. ดร. สุวิทย์ รุ่งวิสัย
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระมหา ดร.อภิสิทธิ์ วิสุทธิเมธี
ปีการศึกษา	: 2548

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การศึกษา คือ 1. เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2. เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการมีบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในการปกครองส่วนท้องถิ่น 3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อบกพร่องของการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดและวางแนวทางเพื่อพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในการเมืองส่วนท้องถิ่น ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในอำเภอไชยปราการ ทั้งชายและหญิง รวม 197 คน ด้วยแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ทางสถิติแบบพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี พบว่า ในภาพรวมแล้วกลุ่มสตรีมีบทบาทในทางการเมืองท้องถิ่นค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการติดตาม ตรวจสอบ แม้ว่ากลุ่มสตรีส่วนใหญ่จะมีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดีก็ตาม

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มสตรี พบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ประการสำคัญ คือ ปัจจัยด้านอาชีพ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทั้งในพื้นที่ และต่างอำเภอ แบบไปเช้าเย็นกลับ รวมถึงการไปค้างคืน ทำให้ระดับความสนใจ และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมีน้อยตามมา ปัจจัยด้านรายได้ เนื่องจากประชาชนในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างมีฐานะทางการเงินมีค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับ

ประชาชนในเขตอำเภอเมือง ดังนั้น ประชาชนจึงให้ความสำคัญกับการแสวงหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพมากกว่า และปัจจัยด้านสังคม เนื่องจากการจะเข้าไปมีบทบาท หรือมีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับท้องถิ่นนั้น โดยมากยังมีการยึดติดกับเพศ ทั้งนี้สืบเนื่องจากการเป็นสังคมแบบเดิมค่อนข้างมาก คือ การให้การยอมรับ นับถือเพศชายมากกว่าหญิง ทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีมีน้อยตามมา

3. ข้อเสนอแนะ เพื่อให้สตรีมีบทบาทในการเมืองระดับท้องถิ่นมากขึ้น ควรดำเนินการ 2 ประการ คือ ประการแรก การสร้างการยอมรับ โดยผ่านกลไกการประชาสัมพันธ์ของผู้นำผ่านสื่อในระดับต่างๆ โดยเฉพาะระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับได้ง่าย ประการที่สอง คือ การส่งเสริมด้านอาชีพในอำเภอ เนื่องจากสตรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั้งในและนอกอำเภอ ทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยตามมา ดังนั้น หากมีการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนมีอาชีพในพื้นที่มากยิ่งขึ้น ย่อมจะส่งผลต่อการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นตามมา รวมถึงการมีโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มากตามมาด้วย



Thematic Title : Political Participation in Local Politics of Women in Chaiprakan District, Chiang Mai Province

Student's Name : Acting Sub Lt. Samphan phummala

Department : Government

Advisor : Assoc. Prof. Dr.Suvit Rungvisai

Co-Advisor : Phramaha Dr.Apisit Wisutthimethee

Academic Year : B.E. 2548 (2005)

ABSTRACT

This study has the following purposes:

- 1) to study the political role of women's participation in local government.
- 2) to analyze the relationship of various factors that have affected the women's political role in the target area and
- 3) to study the problems and the barrier of local government can be solved and mended so that women may play a more active role in local politics.

Data for the study were collected from the population of 197 people, both male and female, with the tool of questionnaires. The data were analyzed with descriptive statistics of frequency, percentage, mean and standard deviation.

The study has yielded the following results.

1. Regarding the women's political role, it has been found out that the women in the target area have a little role in local politics. They have little participation in the management of local government such as the follow-up and the examination in spite of the fact that the women have good knowledge of local administration.

2. Regarding the women's participation in local politics, it has been found out that there are three factors that have hindered their active participation: the factor of occupation, the factor of income and the cultural-social factor.

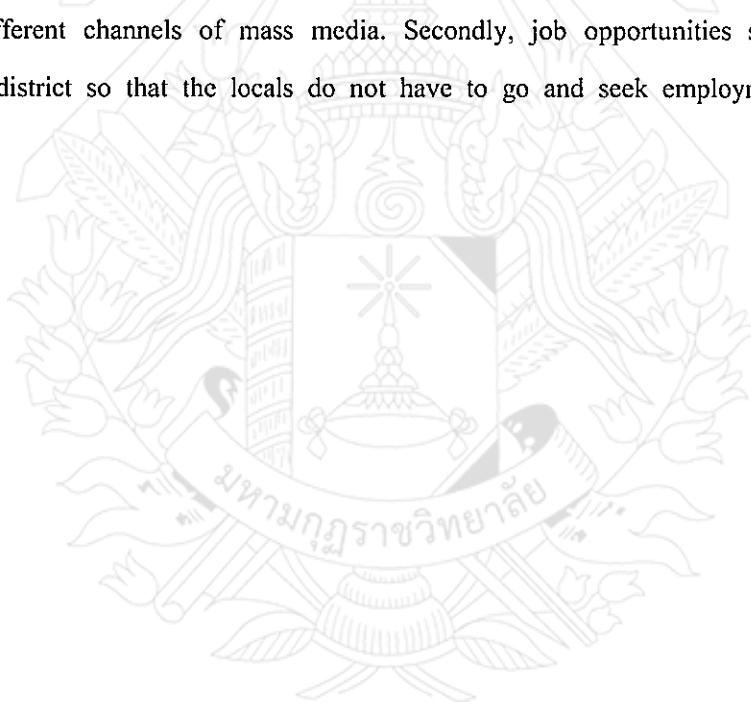
As to occupation, most people in Chaiprakarn district pursue daily-waged employment in their native district or in other districts. Their work-places require them to

travel to the work-sites in the morning and return home in the evening or even to stay away from home for days. Such a mode of working makes it difficult for women to participate in local government.

Concerning income the people of Chaiprakarn district, compared with those living in Muang District earn monthly income. Such disadvantage has necessitated them to pay more attention to their occupation than local politics.

Regarding socio-cultural factor, the people of chaiprakarn district still cling to the old cultural tradition of gender discrimination. It is still believed that political affairs are the job of men and not of women.

3. There are two suggestions for the solution of the problems; firstly, the recognition and the acceptance of the women's role in local politics must be vigorously publicized by the local leaders especially by the Tambon Administrative organization through different channels of mass media. Secondly, job opportunities should be created inside the district so that the locals do not have to go and seek employment elsewhere.



กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าวิจัยสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่” สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ รุ่งวิสัย อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และท่านพระมหา ดร.อภิสิทธิ์ วิสุทธิเมธี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมสารนิพนธ์ ผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข จนการค้นคว้าวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบนมัสการพระปลัดบุญธรรม บุญธรรมโม ขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม ที่กรุณาให้คำแนะนำคำปรึกษา ตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สุรศักดิ์ เจริญศิริโชติ นายอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ที่กรุณาอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลทะเบียนราษฎร และอนุมัติให้ดำเนินการแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนในพื้นที่

ขอกราบขอบพระคุณท่านสุชาติ บัวคำ นายกเทศมนตรีตำบลไชยปราการ และและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสามในอำเภอไชยปราการ

ขอขอบคุณแม่ศรีนวล, คุณพีศดิษฐ์พร อ่ำแจ้ง, คุณณัฐกานต์ กันทาทรัพย์, คุณขจรศักดิ์ คันธวงศ์ และพนักงานบริษัทแอดคอร์ท ซีซีเอส (ปทท.) จำกัด ที่กรุณาให้ความร่วมมือและสนับสนุนด้านการเรียนด้วยดีมาตลอด

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการค้นคว้าสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนหวังว่าจะมีประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับของสตรีในอำเภอไชยปราการ ตลอดจนผู้ที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

ท้ายที่สุดนี้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง หรือผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอภัยเป็นอย่างสูง ในข้อบกพร่องและความผิดพลาดนั้น และผู้เขียนขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ว่าที่ร.ต.สัมพันธ์ ภู่มมาลา

สารบัญ

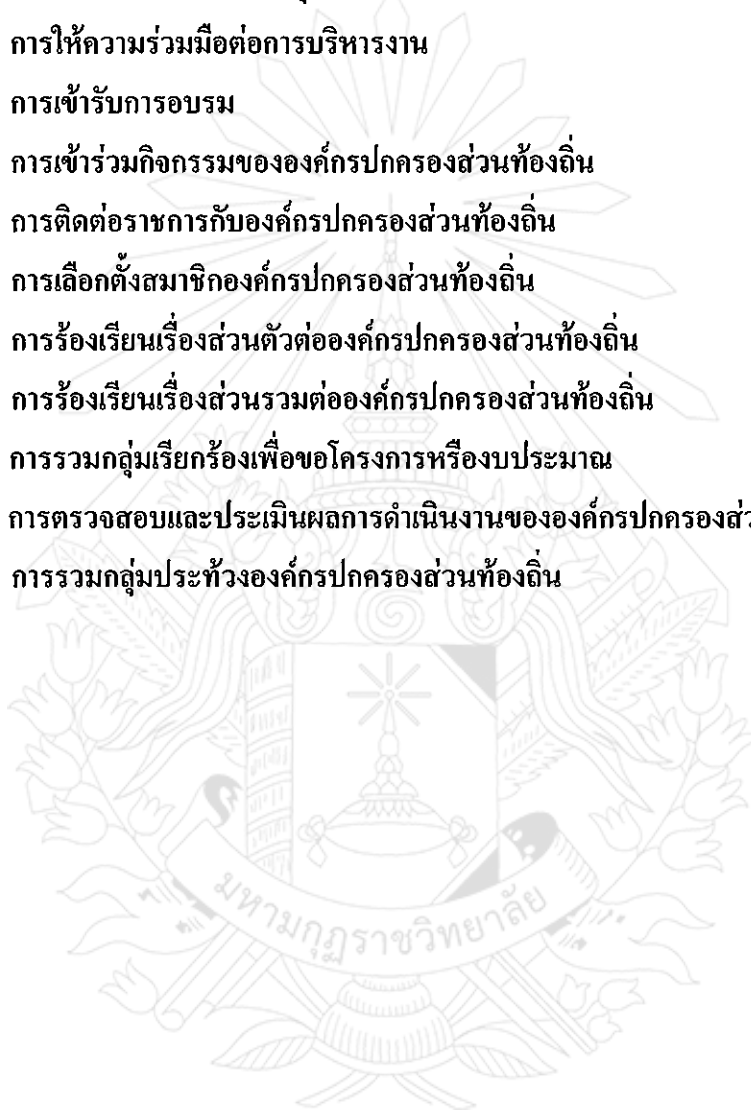
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 คำนินยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดในการพัฒนาสตรี	4
2.2 แนวคิดและทฤษฎีบทบาท	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ	13
2.4 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง	16
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	22
2.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	35

บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	36
3.1	พื้นที่การศึกษา	36
3.2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
3.3	วิธีการศึกษา	37
3.4	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	37
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	39
3.7	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	39
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	40
4.2	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น	54
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
5.1	สรุปผลการวิจัย	64
5.2	อภิปรายผล	67
5.3	ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม		74
ภาคผนวก		77
	ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	78
	ภาคผนวก ข. แบบสอบถาม	80
ประวัติผู้วิจัย		89

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ข้อมูลด้านเพศ	40
ตารางที่ 2 ข้อมูลด้านอายุ	41
ตารางที่ 3 ระดับการศึกษา	41
ตารางที่ 4 ระดับรายได้ต่อเดือน	42
ตารางที่ 5 อาชีพ	43
ตารางที่ 6 ภูมิลำเนา หรือที่อยู่อาศัย	43
ตารางที่ 7 การดำรงตำแหน่งสำคัญในกลุ่ม องค์กรต่างๆ	44
ตารางที่ 8 การดำรงตำแหน่งของกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ	44
ตารางที่ 9 การเป็นสมาชิกของกลุ่ม องค์กรต่างๆ	45
ตารางที่ 10 การได้รับการอบรมจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ	46
ตารางที่ 11 การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่	47
ตารางที่ 12 การเข้าร่วมประชุมพรรค หรือกลุ่ม	47
ตารางที่ 13 การเข้าฟังการอภิปรายของพรรคการเมือง	48
ตารางที่ 14 รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	48
ตารางที่ 15 ที่มาของสมาชิก	49
ตารางที่ 16 วาระการดำรงตำแหน่ง	49
ตารางที่ 17 การออกกระเบื้อง ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	50
ตารางที่ 18 การสังกัดของเทศบาลตำบล	50
ตารางที่ 19 หัวหน้าฝ่ายบริหารเทศบาล	51
ตารางที่ 20 การจัดหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	51
ตารางที่ 21 การจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	52
ตารางที่ 22 การวางแผน และจัดทำโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	53
ตารางที่ 23 ภาษีที่เป็นรายได้ขององค์กรท้องถิ่น	53

ตารางที่ 24	การติดตามข่าวสารทางการเมือง	54
ตารางที่ 25	การสนทนาวิพากษ์ วิจัยเกี่ยวกับนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	55
ตารางที่ 26	การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชน	55
ตารางที่ 27	การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมพัฒนา	56
ตารางที่ 28	การประสานเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน	56
ตารางที่ 29	การให้ความร่วมมือต่อการบริหารงาน	57
ตารางที่ 30	การเข้ารับการอบรม	57
ตารางที่ 31	การเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	58
ตารางที่ 32	การติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	59
ตารางที่ 33	การเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	59
ตารางที่ 34	การร้องเรียนเรื่องส่วนตัวต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	60
ตารางที่ 35	การร้องเรียนเรื่องส่วนรวมต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	61
ตารางที่ 36	การรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการหรืองบประมาณ	61
ตารางที่ 37	การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	62
ตารางที่ 38	การรวมกลุ่มประท้วงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	63



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเมืองเป็นกิจกรรมอันเกิดจากพฤติกรรมและบทบาทร่วมกัน ของบุคคลที่เข้ามาใช้อำนาจในการปกครองสังคม ดังนั้น การใช้อำนาจทางการเมืองจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรมได้ก็จะต้องกระทำในนามของส่วนรวมและกระทำเพื่อประโยชน์ของชนส่วนใหญ่ โดยไม่จำกัดเพศ เชื้อชาติชนชั้น ฐานะทางสังคม หรืออุดมการณ์ทางการเมือง

ประเทศไทย วัฒนธรรมทางการเมืองและการปกครองนับแต่สมัยโบราณนั้นไม่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีบทบาททางการเมืองได้เช่นเดียวกับบุรุษ กล่าวคือ สตรีถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพบางอย่างให้อยู่ในวงแคบๆ ประกอบกับขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อระหว่างชายและหญิงว่ามีความแตกต่างทางกายภาพและชีวภาพ ซึ่งบทบาทของผู้ชายถูกมองในลักษณะของความเข้มแข็ง อดทน มีความเป็นผู้นำทั้งภายนอกและภายในครอบครัว ตลอดจนหน้าที่การงาน กล่าวคือ ผู้ชายจะมีหน้าที่หลักสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว เช่น การรับราชการตามกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในขณะที่ผู้หญิงที่ถูกมองว่าเป็นผู้อ่อนแอ บทบาทของผู้หญิงจึงถูกกำหนดให้มีหน้าที่ต่าง ๆ ภายใต้อุปการะ คือเป็นเพียงผู้ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน ปรนนิบัติสามี เลี้ยงดูบุตร หรือทำงานฝีมือ เป็นต้น

ในปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐการและภาคเอกชน ได้เล็งเห็นความสำคัญของสตรีที่จะเป็นพลังในการพัฒนาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ราชการส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ก็เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองของตนเอง ซึ่งแต่ละรูปแบบจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองในระดับต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การประชุมประทั่ว การเรียกร้องเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรทางการเมือง ซึ่งนับว่าเป็นการเปิดโอกาสได้สตรีตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับท้องถิ่นมากขึ้น บวกกับแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) ต้องการเน้นถึง “การพัฒนาคน” ในทุกเพศทุกวัย จึงทำให้สตรียังมีโอกาสพัฒนาขีดความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อคุ้มครองสิทธิและโอกาสอย่างทัดเทียมกันในสังคม ตลอดจนเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในทางสังคมและการเมืองเพิ่มมากขึ้น การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาบทบาทสตรีและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ดังนั้น บทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีจึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญ ที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงในการพัฒนารูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในการปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในการเมืองส่วนท้องถิ่นนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ 3 ด้าน คือ

- 3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ด้านการมีส่วนร่วม
- 3.2 ขอบเขตด้านประชากร คือ ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิง
- 3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

1.4 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการประพฤติกของคนที่เป็นเจ้าของสถานภาพพิเศษนั้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การประพฤติปฏิบัติตาม

การขัดเกลาทางสังคม คือ การทำให้บุคคลได้เรียนรู้ถึงบทบาทพฤติกรรมตามความคาดหวังของสังคม และครอบครัวยุเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมขัดเกลา นอกจากนี้

สถาบันครอบครัวแล้วสถาบันอื่นๆ ในสังคมที่มีผลต่อการขัดเกลาบทบาททางเพศของบุคคลยังมีอีก เช่น โรงเรียน มีส่วนในการอบรมชี้แนะบทบาทตามบรรทัดฐาน ค่านิยมของสังคมให้กับบุคคลเป็นต้น ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่ได้รับจากการอบรมขัดเกลาในสถาบันครอบครัวประการหนึ่งก็คือ การอบรมขัดเกลาในประเด็นเกี่ยวกับบทบาททางเพศ

การขัดเกลาบทบาททางเพศ คือ ส่วนหนึ่งของการขัดเกลาทางสังคมซึ่งต้องอาศัยขั้นตอนและสถาบันที่จะส่งผ่านการเรียนรู้ รับรู้บทบาทเช่นเดียวกับที่กล่าวถึงในเรื่องการขัดเกลาทางสังคม แต่การขัดเกลาบทบาททางเพศเป็นกระบวนการที่เน้นให้บุคคลเกิดการรับรู้ เกิดความคิด ความเชื่อถือเกี่ยวกับความแตกต่างในบทบาทของบุคคลตามความแตกต่างทางเพศ อันจะเป็นส่วนกำหนดพฤติกรรมของบุคคล และเช่นกันดังที่กล่าวข้างต้น สถาบันครอบครัวนับเป็นสถาบันที่มีส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างทางเพศ และบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป

อำเภอไชยปราการ หมายถึง อำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 1 เขตเทศบาลตำบล 3 องค์การบริหารส่วนตำบล คือ

1. เทศบาลตำบลไชยปราการ
2. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีดงเย็น
3. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทะลบ
4. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

สตรี หมายถึง ประชากรที่เป็นสตรีในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงออกทางความคิด การกระทำของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการเมืองของท้องถิ่นหรือของระดับชาติ

การเมืองท้องถิ่น หมายถึง การจัดการปกครองด้วยตนเอง โดยประชาชนในชุมชนหรือพื้นที่ใดๆ ทำการเลือกตัวแทนของตนเองขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการในท้องถิ่น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ทำให้ทราบบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการปกครองตนเองของท้องถิ่น

3.2 ทำให้ทราบถึงบทบาท และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 ทำให้ทราบแนวทางสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงบทบาท และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีเป็นส่วนสำคัญ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาตลอดจนข้อบกพร่องของการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดและวางแนวทางเพื่อพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในการเมืองส่วนท้องถิ่น

โดยการศึกษาในครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานว่า การศึกษา ภูมิปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ประสบการณ์การเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การฝึกอบรม การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกับบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดในการพัฒนาสตรี
2. แนวคิดและทฤษฎีบทบาท
3. แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ
4. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
6. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดในการพัฒนาสตรี

จูไรรัตน์ จันทรธำรง ได้กล่าวถึง ผู้หญิงและการพัฒนา ว่า “การพัฒนาสตรี หมายถึง การทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีเท่าเทียมกับบุรุษ ถ้าหากสตรีสามารถตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ เกี่ยวกับชีวิตของตนโดยอิสระไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของผู้อื่น และมีสิทธิหน้าที่ตลอดจน

โอกาสในการประกอบกิจการต่าง ๆ ภายในครอบครัวและสังคมเท่าเทียมกับบุรุษ ก็อาจจะกล่าวได้ว่าสตรีมีสถานภาพสูง¹

จิริติ ดิงศภัทร กล่าวว่่า “การพัฒนาสตรี หมายถึงความพยายามที่กำหนดกำกับทิศทางการคลี่คลายของสังคม ที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างเศรษฐกิจการเมือง และการแบ่งงานระหว่างเพศที่จะเอื้ออำนวยให้สมาชิกของสังคม ไม่ว่าหญิงชายได้รับผลประโยชน์จากการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเท่าเทียมกันโดยถ้วนหน้า ถ้าหากจุดมุ่งหมายในท้ายที่สุดของการพัฒนาสตรีคือ ความเป็นอิสระของสตรีจากความสัมพันธ์ทางอำนาจที่มีแนวโน้มเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบ การพัฒนาสตรีน่าจะเป็นกระบวนการที่ไม่เพียงแต่สร้างความเสมอภาคในโอกาสเท่านั้น แต่สร้างเงื่อนไขที่จะทำให้สตรีมีสิทธิที่จะเลือกทางการดำรงชีวิต และมีอำนาจที่จะกำหนดและควบคุมชีวิตของตนเองทั้งภายในและนอกบ้าน ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ขาดเสียมิได้สำหรับศักดิ์ศรีและความเป็นตัวของตัวเองในฐานะมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันในฐานะที่สตรีเป็นสมาชิกของสังคม การพัฒนาสตรีย่อมจะรวมถึงการสร้างเงื่อนไขที่จะเอื้ออำนวยให้สตรีมีอำนาจหน้าที่ที่กำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เสมอภาคสำหรับสมาชิกทุกคนด้วย”²

ปัจจุบันความคิดเห็นเรื่องการพัฒนาสตรี จะมีความเห็นพ้องต้องกันในกลุ่มแนวคิดต่าง ๆ และประเทศที่มีระดับการพัฒนาแตกต่างกันออกไป โดยต่างก็ยอมรับในการมองประเด็นปัญหา และในแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีอย่างสอดคล้องกันนั้น เป็นผลจากการระดมความคิดเห็นจากสตรีทั่วโลกซึ่งส่งผู้แทนมาอภิปรายกันอย่างเปิดเผย ในปี ค.ศ. 1974 (พ.ศ. 2518) อันเป็นปีที่กำหนดให้เป็นสตรีสากลที่กรุงเม็กซิโก และถัดจากนั้นในช่วงปี ค.ศ. 1976-1985 (พ.ศ. 2519-2528) อันถือว่าเป็นทศวรรษสตรี ก็ได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับสตรีเพื่อมุ่งสู่ “ความเสมอภาค พัฒนา และสันติภาพ” (Equality, Development and Peace) ซึ่งแนวทางในแผนปฏิบัติการนั้นมุ่งเน้นประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. กำหนดปัญหาและความต้องการของสตรีในประเทศที่ด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา
2. ขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคแก่สตรี
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสตรีที่มุ่งสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมเพื่อให้เกิด สันติภาพ

¹จูไรรัตน์ จันทรธีารง, รวมบทความประเด็นเรื่องสตรี, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 384-385.

²จิริติ ดิงศภัทร, สตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์และการศึกษาวิจัยงานพัฒนาสตรี, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), หน้า 72.

จากแนวทางในแผนปฏิรูปการที่มุ่งเน้นประเด็นสำคัญๆ ดังกล่าวนั้น สามารถสรุปได้เป็นประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก ความยากจน และความด้อยโอกาส รวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

ประเด็นที่สอง สตรีจากนานาประเทศที่มาร่วมประชุมสรุปว่าอุปสรรคดังกล่าวนี้มีความคล้ายคลึงกันในด้านพื้นฐาน นั่นคือความแตกต่างทางเพศ ทางกฎหมาย ทางเศรษฐกิจ การเมือง และสถานะภาพทางสังคม แม้ว่าจะมาจากสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันก็ตาม ดังนั้นจึงถือเป็นพันธมิตรร่วมกันของขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงนานาชาติ ซึ่งจะเป็พลังสำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงให้สตรีได้มีโอกาสพัฒนาความสำนึกในความสำคัญของตน ความมั่นใจในศักยภาพและการที่จะใช้ศักยภาพของตนเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของตนเองของครอบครัว ของชุมชนและสังคมในระดับที่กว้างขึ้น ทั้งนี้โดยให้สตรีมีโอกาสได้รับการศึกษาอบรม ได้รับสิทธิและบริการต่างๆ ในสังคม เพื่อให้เกิดความพร้อมขึ้นอย่างเท่าเทียมชาย

ประเด็นที่สาม เน้นในเรื่องตัวสตรีเพื่อให้สตรีได้เป็นพลังร่วมที่มีคุณภาพ จะต้องมีการจัดบริการต่างๆ เพื่อให้สตรีได้มีโอกาสพัฒนา เช่นการฝึกอบรมทักษะด้านต่างๆ เพื่อให้สตรีได้ทำงานเบาแรงลงมีชั่วโมงทำงานน้อยลง เพื่อจะได้มีเวลาพัฒนาศักยภาพของตนเอง ยกกระดับคุณภาพชีวิตของครอบครัว และมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในวงกว้างขึ้น รวมทั้งลดการขัดแย้งและประสานความเข้าใจเพื่อให้เกิดสันติภาพขึ้นในทุกกระดับ

กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานพัฒนาสตรีที่สอดคล้องกับแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ 4 ข้อ คือ

1. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของสตรี โดยการจัดตั้ง และพัฒนาองค์กรสตรีทุกระดับ (เน้นระดับหมู่บ้าน/ตำบล) ให้มีคุณภาพเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางสังคม การเมืองการปกครอง
2. เพื่อพัฒนาอาชีพของสตรีให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัวและชุมชน
3. ให้สตรีตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อตนเอง และครอบครัว เพื่อเป็นแบบอย่างต่อชุมชน

4. ให้บุรุษมีทัศนคติต่อสตรีในฐานะที่เป็นสมาชิกในครอบครัวที่มีใช้เป็นผู้ตาม หรือผู้ให้บริการแก่สมาชิกเท่านั้น แต่ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของครอบครัว³

นอกจากนี้ยังได้เสนอกลวิธีในการพัฒนาสตรีไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านที่ได้ทำงานอยู่แล้ว ให้เข้มแข็งมากขึ้น และเพิ่มพูนสมรรถภาพการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรี หมู่บ้านที่จัดขึ้นใหม่โดยใช้กระบวนการกระตุ้นผ่านทางการศึกษา/สัมมนาการใช้สื่อ หรือกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ

2. ปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในด้านหน้าที่ความรับผิดชอบให้เด่นชัด โดยการให้เรียนรู้บทบาทจากคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อันจะเป็นทางก้าวสู่บทบาททางการเมือง การปกครองที่กฎหมายรองรับต่อไป

3. ผลักดันการพัฒนาอาชีพที่มีอยู่เดิม และมีระบบการบริหารงานดีเด่นให้ก้าวหน้าไปสู่การเป็นอุตสาหกรรมชนบทเพิ่มขึ้น

4. ประสานงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี ให้เข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาองค์กรสตรีให้มีประสิทธิภาพ

5. แรงจูงใจบุรุษให้เข้าร่วมในการพัฒนาสตรีทุกระดับ โดยเน้นระดับหมู่บ้าน/ตำบล เช่น การเข้าร่วมการศึกษาฝึกอบรมด้านองค์กร และด้านอาชีพ⁴

คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสตรีในแผนพัฒนาสตรีระยะยาว เพื่อให้มีผลไปในทางแก้ปัญหาและสนองความต้องการอย่างแท้จริงของสตรีไว้ดังนี้

1. ให้สตรีมีความเสมอภาคในสิทธิและโอกาสที่จะได้รับบริการต่างๆ อันมีผลต่อการพัฒนาตนเอง และยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันระหว่างเพศและระหว่างสตรีด้วยกันเอง

2. ให้สตรีมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ มีความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัวอย่างมีคุณภาพ และมีความคิดความอ่านกว้างขวางอย่าง มีเหตุผล มีความกล้ารับผิดชอบ มีบทบาทสร้างสรรค์ต่อชุมชน มีส่วนร่วมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ของสังคมในประเทศและระหว่างประชาชาติทั้งหลาย

³ กระทรวงมหาดไทย, “แผนพัฒนาสตรี”, ท้องถิ่นไทย, ปีที่ 2 ฉบับที่ 14 (ธันวาคม 2458) : 80.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 82.

3. ให้สตรีได้รับความคุ้มครองทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ในสวัสดิภาพการทำงาน และการเป็นมารดาโดยเฉพาะระหว่างตั้งครรภ์และเลี้ยงดูลูกอ่อน

4. ให้สตรีมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยม กำหนดบทบาทเกี่ยวกับสตรีเองในฐานะ สมาชิกของสังคม และมีเสรีภาพในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองในเรื่องที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย⁵

2.2 แนวคิดและทฤษฎีบทบาท

บทบาท (Role) ได้แก่ ส่วนที่เคลื่อนไหว (Dynamic) ของสถานภาพ โดยทั่วไปสมาชิกของสังคมมักแสดงบทบาทตามสถานภาพของแต่ละคนในสังคมที่ตนสังกัดอยู่เสมอ โดยเฉพาะ Judson R. Landis ได้ให้คำนิยามของบทบาทว่า “หมายถึง พฤติกรรมหรือการประพฤติก่อนหน้าที่เป็นเจ้าของสถานภาพพิเศษนั้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การประพฤติปฏิบัติตามสภาพ”⁶

บทบาท หมายถึง ข้อกำหนดแห่งพฤติกรรมระหว่างบุคคลซึ่งผูกพันกับบุคคลต่างๆ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวบางประการ “ประเภท” (Categories) ดังกล่าวคือ “สถานภาพ” (Status) หรือ “ตำแหน่ง” (Position) ทฤษฎีบทบาทใช้ได้ “สถานภาพ” หรือ “ตำแหน่ง” เพื่อหมายถึงส่วนหรือองค์ประกอบต่างๆ ของกลุ่มสังคมที่ได้รับการจัดระเบียบแล้วจากแนวคิดทฤษฎี

บทบาทนั้น นักทฤษฎีบทบาทมีสมมุติฐาน (Assumption) ร่วมกันอยู่สองประการคือ ประการแรก “บทบาท” เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ในกระบวนการปฏิสังสรรค์ในทางสังคม ประการที่สอง ในการปฏิสังสรรค์กับคนอื่น บุคคลต้องพิจารณาตนเองและคนอื่นๆ ว่า เจ้าของ “สถานภาพ” บางชนิดและเขาได้ใช้สิ่งที่เขาได้เรียนรู้อะไรเป็น “ความคาดหว้ง” (Exception) ซึ่งผูกพันกับสถานภาพนั้นๆ เป็นเครื่องแนะแนวในการกระทำของเขา แนวความคิดทางบทบาทแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะได้แก่ ลักษณะแนวโครงสร้างนิยมและลักษณะแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยม⁷

แนวโครงสร้างนิยมมุ่งสนใจเนื้อหาโครงสร้างและหน้าที่ของสถานภาพสังคม การจัดระเบียบและผลของบทบาทต่างๆ ต่อระบบ กล่าวคือ “บทบาทจะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในสังคม ถูกคาดหว้งไว้ว่าบุคคลในสถานะภาพใดควรมีสถานภาพใด ควรมีบทบาทอย่างไร เมื่อบุคคลเข้าดำรงสถานภาพต่างๆ ตามที่คิดว่าเป็นนิยามบรรทัดฐานที่กำหนดให้มี

⁵ จูไรรัตน์ จันทร์ธำรง, รวมบทความประเด็นเรื่องสตรี, อ้างแล้ว, หน้า 387.

⁶ จุมพล หนิมพานิช, มนุษย์สังคม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543), หน้า 31.

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

บทบาท พฤติกรรมนั้น ๆ ส่วนในแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยมให้ความสำคัญกับกระบวนการ ซึ่งบุคคลจะทำความเข้าใจได้ว่าบุคคลอื่นให้ความหมายความคาดหวังกับตนเองอย่างไร ในการที่จะ มีบทบาทในสังคมอันจะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสังสรรค์ทางสังคมต่อกัน”⁸

2.1 บทบาททางเพศ

Scanzoni, John H ได้กล่าวว่า “การจำแนกความแตกต่างระหว่างบทบาท (Role Differentiation) เป็นแนวทางสำคัญในการศึกษากลุ่มสังคมทุกกลุ่ม หมายถึงการจำแนกและ กำหนดบทบาทในสถานภาพหนึ่งๆ ทางสังคมอย่างชัดเจน”⁹

เกี่ยวกับบทบาททางเพศในเกือบทุกสังคม และ โดยเฉพาะในสังคมไทยพบว่า ได้ถูก แบ่งแยกกำหนดบทบาทในสถานภาพของความเป็นชายและหญิง อย่างชัดเจนจากการอบรมสั่ง สอนในอดีต หรือแม้จะพิจารณาจากบทความวรรณกรรมในอดีตก็ตามจะพบว่า เพศชาย คือ ผู้นำ ผู้กล้าหาญ ในขณะที่เพศหญิง คือ ผู้ที่อยู่เบื้องหลัง และคอยสนับสนุนเหมือนในสุภาษิตคำพังเพย ที่ว่า “ชายเป็นช้างเท้าหน้า หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” ที่ได้ยินกันมาแต่ในอดีต

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าบทบาทคู่สมรสแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ บทบาทของการเป็นผู้ใช้อำนาจ และบทบาทของการเป็นผู้สนับสนุน ผู้มีอำนาจในครอบครัว คือสามี ซึ่งเป็นอำนาจ โดยชอบธรรมที่สังคมยอมรับ และภรรยา คือ ผู้มีบทบาทสนับสนุนช่วยเหลือ ซึ่งจากการแบ่งแยก บทบาทดังกล่าวเท่ากับเน้นให้เห็นถึงความแตกต่างในบทบาททางเพศของชายและหญิงนั่นเอง

Gamson, William A. กล่าวถึงรูปแบบชีวิตของหญิงและชายไว้ว่า “ผู้หญิงจะอุทิศชีวิต สู่การเป็นแม่บ้าน แม่ และผู้ทำงานบ้าน หรือบางครั้งอาจทำงานบางอย่าง เช่น ครู เลขานักสังคม สงเคราะห์ พยาบาล ในขณะที่ผู้ชายจะใช้ชีวิตของตนเองในลักษณะต้องการในการต่อสู้ทำธุรกิจ เป็นนักการเมือง หรือแพทย์และจะถูกพบภายนอกบ้าน ในสถานภาพที่สูง ในอาชีพที่เป็นแนวทาง สู่ความก้าวหน้าต่าง ๆ”¹⁰

Holter กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจำแนกแตกต่างทางเพศ (Sex Differentiation) โดย กล่าวไว้ว่า “จากความแตกต่างทางชีวภาพที่เห็นได้ระหว่างเพศ ทำให้เกิดการแบ่งแยกแรงงานใน

⁸ ปรานี เดชวิทย์กร, “ผลกระทบจากการที่สวมบทบาทผู้บังคับบัญชาต่อผู้ชายที่อยู่ใบบังคับบัญชา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2533, หน้า 5-6.

⁹ Scanzoni, John H., “Strategies for Changing Make Family Role: Research and Practice Implication”, *The Family Coordinator*, vol. 10 No. 1 : 9.

¹⁰ Gamson, William A, *Conception of social Life : A Text Reader for Social Psychology*, (Boston : Little Brown and Company, 1974), p.15.

ลักษณะซึ่งผู้หญิงจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อการดูแลเด็ก ๆ และครอบครัว ส่วนผู้ชายจะเป็นผู้นำผู้หาเลี้ยงครอบครัว”¹¹

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ความแตกต่างทางเพศที่ทำให้เกิดการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่กันในสังคม และเป็นบรรทัดฐานพื้นฐานของสังคมที่จะได้รับการยอมรับการคาดหวังจากสมาชิกในสังคม ซึ่งจะเกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการจัดเกลาบทบาท (Role Socialization) จากการมีการปฏิสังสรรค์กันในสังคม

อย่างไรก็ตาม การจัดเกลาทางสังคมที่เกิดขึ้นกับแต่ละบุคคลนั้น ประกอบไปด้วยบรรทัดฐานค่านิยมของสังคมในหลายเรื่อง หลายสถานภาพ บทบาท แต่ในการศึกษาบทบาทที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อใจของแต่ละบุคคลว่าได้รับการอบรมจัดเกลาความหมายของบทบาทของเพศหญิงว่า ควรเป็นอย่างไร ควรมีบทบาทด้านใด แค่นั้น บทบาทใดควรเป็นบทบาทของผู้ชาย หรือผู้หญิงจึงจะเหมาะสม เพราะฉะนั้นการกล่าวถึงการจัดเกลาบทบาททางเพศจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสนใจ

2.2 การจัดเกลาทางสังคม (Socialization)

เมื่อกกล่าวถึงเรื่องบทบาท สิ่งจะละเว้นไม่ได้ที่ต้องพิจารณาถึงการมีบทบาทของบุคคลในสถานภาพต่างๆ คือ การกล่าวถึงเรื่องการจัดเกลาทางสังคม อันเป็นกระบวนการที่จะอบรมจัดเกลาบทบาทให้กับบุคคลเพื่อให้รู้ว่าตัวเองเป็นใคร อยู่ในสภาพใด และควรมีบทบาทพฤติกรรมอย่างไร

Morris ให้ความหมายว่า “หมายถึงการปรับปรุงตัวและการที่บุคคลทำตัวให้สอดคล้องกับความคาดหวังในบทบาทความคาดหวังของคนอื่น และบรรทัดฐานค่านิยมของสังคมซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับแนวคิดโครงสร้างการหน้าที่ (Structural-Functionalist Perspective)”¹²

ในอีกความหมายของการจัดเกลาทางสังคม จะมองในลักษณะเป็นการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ซึ่งเน้นเรื่องของจิตใจและโครงสร้างของสังคมให้ความสำคัญในเรื่องของการสวมบทบาท (Role Taking) เป็นเครื่องมือของการปฏิสังสรรค์ทางสังคม

Tumer ได้กล่าวถึงการจัดเกลาทางสังคมว่า “เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องระลึกไว้ว่า กระบวนการจัดเกลาทางสังคม คือ วิธีการของการเรียนรู้ความหมายของบทบาทที่เป็นมาตรฐานทางวัฒนธรรม และเป็นวิธีการทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับบทบาทต่างๆ และโครงสร้างการจัดเกลา

¹¹Harruet, Hotter, *Sex Role and Social Structure*, (Oslo : Hestholms Boktrykkeri, 1970), p.11.

¹²Morris, Rosenbreg, *Social Psychology*, (New York : Basic Book, 1981), p. 20.

ทางสังคมนั้น”¹³ ระบบบทบาท (Role System) เป็นส่วนสำคัญที่เป็นเนื้อหาหลักของการขัดเกลา เพราะการขัดเกลาทางสังคมคือการทำให้บุคคลรู้และเข้าใจบทบาทต่างๆ ในลักษณะเฉพาะว่าเป็นใคร มีพฤติกรรมอย่างไร มีค่านิยมและความเชื่ออย่างไร บทบาทจึงเป็นตัวเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างระบบสังคมและบุคคล

การขัดเกลาทางสังคมจะมีผลทำให้บุคคลทำตามบทบาทที่ต้องปฏิบัติในสถานภาพต่างๆ ดังกล่าวหรือไม่ นั้น มีเงื่อนไขบางประการที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคคลมีแนวโน้มที่จะทำตัวให้สอดคล้องกับบทบาทที่บุคคลมีความสำคัญกับตัวเอง (Significant other) มีบทบาทหรือชี้บทบาทเหล่านั้นให้แก่เขา และบุคคลมีแนวโน้มที่จะทำให้อสอดคล้องและเลือกมีบทบาทซึ่งมีผลประโยชน์มากที่สุด

จากความสำคัญของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม อันมีผลต่อการเรียนรู้บทบาทในการที่บุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมในสังคมนั้น สังคมจะมีสถาบันซึ่งเป็นตัวแทนที่เกี่ยวข้องเป็นตัวขัดเกลาหรือเป็นตัวผ่านค่านิยมบรรทัดฐาน ความคาดหวังในบทบาทต่าง ๆ ของสังคมสู่ตัวบุคคล

ครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งจะอบรมขัดเกลาให้บุคคลเป็นสมาชิกของครอบครัวและสมาชิกในสังคมที่ใหญ่ขึ้นไป เป็นการขัดเกลาขั้นแรกในประสบการณ์มนุษย์และเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะได้รับการอบรมขัดเกลาเกี่ยวข้องกับสถานภาพต่างๆ ในครอบครัว ที่สำคัญคือขัดเกลาทางเพศและอายุ ที่จะทำให้บุคคลรู้ว่าความแตกต่างทางเพศนั้นคือทำให้แต่ละบุคคลควรมีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างไร และอายุที่แตกต่างกันนั้นทำให้บุคคลมีสถานภาพอย่างไรและควรปฏิบัติอย่างไร สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นในชีวิตโดยผ่านสถาบันครอบครัว ดังนั้น ประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัวในวัยเด็กจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะมีผลต่อความคิด พฤติกรรมของบุคคลที่จะมีต่อเรื่องต่างๆ ในอนาคต

นอกจากสถาบันครอบครัวแล้วสถาบันอื่นๆ ในสังคมที่มีผลต่อการขัดเกลาบทบาทของบุคคลยังมีอีก เช่น โรงเรียน มีส่วนในการอบรมชี้แนะบทบาทตามบรรทัดฐาน ค่านิยมของสังคมให้กับบุคคลเป็นต้น

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่า การขัดเกลาทางสังคม คือ การทำให้บุคคลได้เรียนรู้ถึงบทบาทพฤติกรรมตามความคาดหวังของสังคม และครอบครัวเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมขัดเกลา ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่ได้รับจากการอบรมขัดเกลาในสถาบันครอบครัวประการหนึ่งก็คือการอบรมขัดเกลาในประเด็นเกี่ยวกับบทบาททางเพศ

¹³ จุมพล หนิมพานิช, มนุษย์สังคม, อ้างแล้ว, หน้า 556.

2.3 การขัดเกลาบทบาททางเพศ (Sex-role Socialization)

บทบาทต้องมีการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทงสังคม ซึ่งต้องมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นที่มีการปฏิสังสรรค์ทางสังคมต่อกันในกระบวนการขัดเกลาบทบาทนั้น บุคคลนัยสำคัญ (Significant Other) จะเป็นคู่บทบาทที่มีความหมายต่อการมีความหมายต่อการมีความคิดพฤติกรรมของบุคคลในแต่ละเรื่องนั้นๆ คือ ต่อบุคคลจะยึดเป็นแนวทางแบบอย่าง ตามที่ตนยึดเป็นนัยสำคัญนั้นมีบทบาท หรือชี้บทบาทใดให้แก่นั้น

การขัดเกลาบทบาททางเพศ คือส่วนหนึ่งของการขัดเกลาทงสังคมซึ่งต้องอาศัยขั้นตอนและสถาบันที่จะส่งผ่านการเรียนรู้ รับรู้บทบาทเช่นเดียวกับที่กล่าวถึงในเรื่องการขัดเกลาทงสังคม แต่การ ขัดเกลาบทบาททางเพศเป็นกระบวนการที่เน้นให้บุคคลเกิดการรับรู้ เกิดความคิด ความเชื่อถือเกี่ยวกับความแตกต่างในบทบาทของบุคคลตามความแตกต่างทางเพศ อันจะเป็นส่วนกำหนดพฤติกรรมของบุคคล และเช่นกันดังที่กล่าวข้างต้น สถาบันครอบครัวนับเป็นสถาบันที่มีส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างทางเพศ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป

Kay F. Schatter ได้กล่าวว่า “ผลการขัดเกลาทงสังคมในวัยเด็ก (Infancy, Childhood, Adolescence) จะปรากฏผลมากในวัยผู้ใหญ่ (Adulthood) ในการที่จะชี้หรือให้ความหมายแก่ตัวเอง ซึ่งผู้หญิงมักจะให้ความหมายกับตัวเองในบทบาทภรรยา”¹⁴

การขัดเกลาทงสังคมจะเกิดขึ้นในการที่มีปฏิสังสรรค์ทางสังคม ในเรื่องการขัดเกลาบทบาททางเพศก็เช่นกัน ครอบครัวที่ถูกกล่าวถึงว่าเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญในการก่อกำเนิดอุดมการณ์เกี่ยวกับบทบาททางเพศ (Sex-role Ideologue) ของบุคคลว่าจะมีความเชื่อต่อความแตกต่างของบทบาททางเพศนั้นอย่างไร

Shir Weitz ได้กล่าวว่า “ทฤษฎีต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางเพศไม่ว่าจะเป็นจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม คือ Cognitive Theory เป็นตัวถ่ายทอดในบทบาทพื้นฐานทางเพศ เป็นตัวอย่างของบทบาทแก่เด็ก ๆ และสิ่งสำคัญในการอบรมบทบาททางเพศ”¹⁵

บทบาทของครอบครัวเป็นหน่วยงานทางสังคมที่จะกำหนดพฤติกรรมของเด็กโดยการตอบสนองทางบวกจะเป็นการเสริมพฤติกรรมและมีการลงโทษในพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับ บางสังคมคาดว่าเด็กจะรับประสบการณ์ทั้งหมดจากการขัดเกล่า ในระบบครอบครัวตามบทบาทของผู้

¹⁴Schatter, Kay F., *Sex Role and Social Structure*, (Cambridge : Mass. Winthrop Pub, 1981), p.88.

¹⁵Weitz Shirley, *Sex Role*, (Oxford : Oxford University Press, 1977), p. 83.

ที่เป็นผู้ขัดเกลา (Socializer) ในฐานะพ่อแม่ หรือผู้ที่มีอายุมากกว่าในครอบครัว ซึ่งบางสังคมอาจมองว่าหน้าที่ของครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของเด็ก และจะมีการขัดเกลาทางสังคมในระบบอื่นๆ ของสังคมอีกเท่ากับเป็นการชี้ว่า นอกจากครอบครัวให้บุคคลรับรู้และคาดหวังถึงบทบาทต่างๆ ในสังคม

อย่างไรก็ตาม สถาบันครอบครัวยังคงเป็นสถาบันแห่งแรกที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนบุคคลให้มีความประพฤติอย่างไร จากการที่มีการปฏิสังสรรค์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ให้มีความคิดพฤติกรรมอย่างไรจากการมีปฏิสังสรรค์กันระหว่างบุคคลในครอบครัวและการขัดเกลาในเรื่องบทบาททางเพศจากประสบการณ์ที่ได้รับจากพ่อแม่

สรุปได้ว่า อิทธิพลจากการขัดเกลาทางสังคมมีผลต่อบุคคล โดยการขัดเกลาทางสังคมในวัยเด็กนั้น คือ ประสบการณ์ที่จะเป็นแบบอย่างพฤติกรรมอย่างบิดา-มารดา เห็นถึงการมีอำนาจการตัดสินใจในครอบครัว และบทบาทที่พึงปฏิบัติของแต่ละเพศอันเป็นอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อเกี่ยวกับบทบาททางเพศของบุคคลผู้นั้นต่อไปในอนาคต

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ

แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ ได้เริ่มมีแม่แบบที่เป็นรูปธรรมที่เด่นชัดขึ้นจากประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศทางยุโรปตะวันตกในช่วง ค.ศ. 1970 ที่สตรีเริ่มมีการเรียกร้องสิทธิทางการเมืองและการศึกษา ตลอดจนอัตราค่าแรงงานในการทำงานให้เท่าเทียมกับชาย โดยได้โต้แย้งเงื่อนไขต่างๆ ทั้งด้านจิตวิทยาและสรีระวิทยา ที่เข้าใจตลอดมาว่าเด็กผู้ชายได้ถูกกำหนดเงื่อนไขและปลูกฝังให้เข้มแข็งหนักแน่น เน้นการใช้อำนาจแข่งขันและกดขี่ ในขณะที่เด็กผู้หญิงได้รับการสั่งสอนให้เป็นคนอ่อนหวาน ว่างอนสอนง่ายนั้นไม่ถูกต้อง กลุ่มสตรีเหล่านี้สนับสนุนให้มีการเลี้ยงดูที่เหมาะสม โดยให้เด็กผู้ชายมีความสุภาพอ่อนโยน ลดความก้าวร้าว เช่นเดียวกับผู้หญิงที่น่าจะเรียนรู้การเรียกร้องสิทธิต่างๆ และให้มีความมั่นใจสูงขึ้น เนื่องจากเห็นว่าตามหลักชีวภาพแล้วเพศหญิง และเพศชายไม่มีความแตกต่างทางความสามารถ และสติปัญญาพฤติกรรมของเพศหญิงและเพศชายที่แตกต่างกันไป เกิดจากการเรียนรู้ที่สั่งสมมาจากพ่อแม่และโรงเรียนนั่นเอง อีกทั้งในด้านความเสมอภาคทางอาชีพ ทำไมเพศชายต้องมีอาชีพแพทย์ ในขณะที่เพศหญิงต้องเป็นพยาบาล ผู้ชายเป็นนายความในขณะที่เพศหญิงเป็นเพียงเลขานุการ หรือผู้ชายเป็นนักธุรกิจก่อสร้างบ้านในขณะที่ผู้หญิงทำหน้าที่ดูแลบ้าน ดังนั้น จึงถือว่าการรับรู้ดังกล่าวที่ผ่านมาเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมอย่างยิ่ง

จากการต่อสู้เรียกร้องของสตรีดังกล่าว นักต่อสู้ได้บัญญัติคำศัพท์ “Male Chauvinist Pigs” ขึ้นเป็นสัญลักษณ์ของการเรียกร้อง ซึ่งเป็นผลให้สตรีได้รับการยอมรับในการทำงานมี

ตำแหน่งสูงขึ้น ในขณะที่ฝ่ายชายได้เริ่มมีการปรับเปลี่ยนบทบาทมาดูแลงานบ้านและเลี้ยงดูบุตร แทนภรรยาบ้าง แต่อย่างไรก็ดียังเห็นว่าในทางการเมืองสตรียังได้รับโอกาสน้อย เนื่องจากข้อจำกัดของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ดังนั้นจึงเห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเรียกร้องสิทธิทางการเมืองได้มากขึ้น ไปก็คือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เช่นในปี ค.ศ. 1980 ที่นับว่าเป็นประวัติศาสตร์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาที่สตรีได้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งสูงกว่าเพศชาย ตลอดจนการออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านการปฏิบัติการทางอาวุธนิวเคลียร์ และการส่งเสริมสันติภาพของโลกอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคในสังคมไทย

แนวความคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศตลอดจนการเคลื่อนไหวให้ได้มาซึ่งเสรีภาพทางเพศนั้น นับได้ว่าเป็นของใหม่ในสังคมไทย การที่หญิงไทยตระหนักถึงตนเองว่ายังไม่เสมอภาคกับเพศชายก็ดี ความรู้สึกที่ว่าจะต้องต่อสู้ดิ้นรนให้ได้มาซึ่งสิ่งนั้นก็ดีพึงจะปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนขึ้นในระยะหลัง ๆ นี้เอง หากพิจารณาเปรียบเทียบกับสังคมตะวันตกซึ่งมีแนวความคิดตลอดจนการเคลื่อนไหวในเรื่องนี้เห็นได้ชัดและมีช่วงเวลายาวนานกว่าจะพบว่า ในสังคมไทยนั้นมีลักษณะบางประการที่ช่วยให้สิ่งดังกล่าวบรรลุผลได้แก่

1. การตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของเพศหญิงในสังคมไทย

หากเปรียบเทียบกับสังคมอื่นแล้ว นับว่าสังคมไทยมีการยอมรับเพศหญิงอยู่ในระดับสูง ความยินดีปรีดาของพ่อแม่ตลอดจนพิธีการที่สร้างขึ้น เพื่อรับขวัญลูกหญิงก็แสดงให้เห็นการยอมรับความสำคัญของลูกสาว ไม่ว่าจะเป็นนางนพมาศในสมัยสุโขทัยที่พระศรีมหาสมุทรผู้เป็นบิดาได้ “หยีบยกเอาสุวรรณน้ำหนัก 100 คำลึง ออกเป็นของโลมขวัญ” หรือจากการศึกษาชีวิตประวัติของสตรีในประวัติศาสตร์ล้านนา

อรุณรัตน์ วิเชียรเจริญ พบว่า “สตรีล้านนาไทยได้รับการยอมรับจากสังคม ในสมัยราชวงศ์มังรายโดยให้ดำรงตำแหน่งกษัตริย์เชียงใหม่ถึง 2 พระองค์ คือ พระนาง จิระประภาเทวี ซึ่งปกครองเมืองเชียงใหม่ ระหว่าง พ.ศ. 2088 – 2089 และพระนางวิสุทธิเทวีกษัตริย์ล้านนาที่พม่าให้ปกครองเมืองเชียงใหม่ ระหว่าง พ.ศ. 2107 – 2121”¹⁶ นอกจากนี้ยังพบบทบาทสำคัญของพระราชมารดาต่างๆ เช่น พระราชมารดาของพญาสามแสนฝั่งแกน ที่เป็นผู้ดำเนินงานสร้าง พระเจดีย์หลวงต่อจากพญาแสนเมืองมา ซึ่งเป็นพระสวามี หรือพระนางหอมุก ที่มีบทบาททางการเมืองร่วมกับพญาติโลกราช เป็นต้น ที่ยกตัวอย่างมานี้ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการยอมรับความสำคัญของเพศหญิงทั้งสิ้น

¹⁶อรุณรัตน์ วิเชียรเจริญ, สตรีในประวัติศาสตร์ล้านนา, เอกสารวิชาการด้านสตรีศึกษา ชุดที่ 1 โครงการสตรีศึกษา, (คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2523), หน้า 4.

2. การแบ่งหน้าที่ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย

การแบ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้ ต่างฝ่ายต่างยอมรับความสำคัญของงานที่เพศตรงกันข้ามทำตามที่ John De Young ได้บรรยายถึงสตรีไทยในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในชนบทว่า “สตรีมีบทบาทในการซื้อขายในตลาด อันทำให้ได้มาซึ่งรายได้ที่นำมาจับจ่ายในบ้าน การจัดการเกี่ยวกับการเงินของครอบครัว การทำบัญชีและเป็นเหรียญก ตลอคจนการวางแผนในการประหยัดค่าใช้จ่ายเพื่อพุงฐานะความมั่นคงของครอบครัวอีกด้วย”¹⁷

3. ในสังคมไทยการถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับการแบ่งหน้าที่การงานระหว่างเพศ

อันมีพื้นฐานการยอมรับว่าสตรีเพศมีความอ่อนแอกว่าบุรุษเพศนั้น นับเป็นสาระสำคัญส่วนหนึ่งที่สืบทอดกันมาในกระบวนการสังคมนิยม (Socialization) มีการแบ่งแยกหน้าที่ค่อนข้างละเอียด ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการกำหนดเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่คาดหวังไว้ในชีวิตของผู้หญิงไทย ในฐานะที่เป็นผู้ให้ทั้งคำปรึกษาแนะนำและผู้อำนวยการความสะดวก เพื่อให้ผู้ชายไทยสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยอำนาจและปฏิบัติการอันมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นผู้หญิงไทยจึงมองเห็นภาระหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนว่า มีความสำคัญไม่แพ้เพศตรงข้าม อันเป็นผลให้ผู้หญิงไทยประเมินคุณค่าของตนเองว่า “แม้จะเป็นช้างเท้าหลังแต่ก็เป็นส่วนที่ขาดเสียมิได้ที่จะทำให้ช้างนั้นเดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ” หญิงไทยโดยทั่วไปจึงมีความภาคภูมิใจในตัวของตัวเองและในความสำเร็จของผลงานของตน ในบทบาทของที่ปรึกษาและผู้อำนวยการความสะดวกซึ่งปฏิบัติงานสำคัญอยู่ “หลังจาก”

4. สตรีในสังคมไทยนอกจากจะแสวงหาความสำเร็จในหน้าที่

ซึ่งจัดสรรไว้สำหรับเพศแล้ว ยังไม่ถูกกีดกันที่จะแสวงหาความสำเร็จในหน้าที่ โดยปกติแล้วจะถูกจัดสรรไว้สำหรับบุรุษเพศอีกด้วย เช่น ในระหว่างมีศึกสงครามสตรีก็เข้ารบเคียงบ่าเคียงไหล่บุรุษเพศและได้รับการยกย่องอย่างสูงทัดเทียมกับบุรุษ เช่น สมเด็จพระนางเจ้าศรีสุริเยศยศจักรสังคะ หรือแม่ในยามสงบสตรีก็อาจประสบความสำเร็จและได้รับการยกย่องอย่างสูงในการเป็นผู้รู้ เช่น “นางนพมาศหรือนางกนิษฐา เช่น เจ้าฟ้ากุณฑลซึ่งทรงพระราชนิพนธ์บทละคร เรื่อง อีเหนา และเจ้าฟ้ากุณฑล ทรงนิพนธ์บทละครเรื่อง “ดาหลัง” หรือพระองค์เจ้ามณฑาและพระองค์เจ้าอุบล ที่ทรงนิพนธ์เรื่อง “กุมารคำฉันท์” ร่วมกันหรือพระองค์เจ้าบุตรีผู้ทรงแต่งโคลงเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนพระรามเข้าสวนพิราพได้ดีเด่นเทียบเท่าหวีฝ่ายชายหรือคุณพุ่มกวีเอกซึ่ง

¹⁷บรร ประพตติ และคณะ, สตรีไทยบทบาทในการเป็นผู้นำทางการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยเกษม, 2520), หน้า 6.

ประพันธ์เพลงยาวเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 4 ตลอดจนบทสัทกวาที่เล่นถวายที่รัชกาลที่ 5 ซึ่งได้รับการยกย่องใกล้เคียงกับสุนทรภู่ กวีเอกซึ่งเป็นบุรุษเพศ

นอกจากนั้น สตรีไทยยังอาจหาความสำเร็จร่วมกับบุรุษเพศทั้งภายในด้านการทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศในฐานะเทียบเท่าเทียมไหล่กันทั้งในวงธุรกิจและราชการอันมีตัวอย่างมากมาย และในด้านความสำเร็จของชีวิตในฐานะผู้ครองที่มีส่วนร่วมในการให้และการรับ สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สตรีไทยส่วนใหญ่มองไม่เห็นความจำเป็นในเรื่องที่จะดิ้นรน หรืออย่างน้อยก็มองเห็นช้ากว่าสตรีชาติอื่น

อย่างไรก็ดีมีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับบทบาททางอ้อมของสตรีไทยซึ่งให้เห็นว่า แม้ผู้หญิงจะประพฤติตัวอย่างสุภาพบุรุษ และอย่างสงบเรียบร้อยที่เปิดเผยก็ตามแต่ในความเป็นจริงแล้วปรากฏว่า สตรีเพศมีบทบาทและอิทธิพลที่เด่นชัดอยู่ “หลังจาก” คำนี้แม้ขาดผลการศึกษาวิจัยสนับสนุนแต่ก็นับว่าเป็นความจริงที่ยอมรับกันอยู่ไม่เฉพาะในประเทศไทย แต่รวมถึงประเทศอื่นๆ ทั้งในและนอกทวีปเอเชียอีกด้วยไม่ว่าในยุคที่เพิ่มผ่านพ้นไป เช่น มาดามมาคอส มาดามมาวูดินห์ เดียม หรือในอดีตกาลนานแล้ว เช่น พระนางแมรี อังตัวเนต หรือท้าวสุรนารี ท้าวศรีสุนทร เป็นต้น และสตรีเหล่านี้เองก็ยอมรับโดยเปิดเผยว่าตนทำหน้าที่นั้นอยู่จริง

2.4 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง

วิสุทธิ์ โปธิ์แท่น กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองของประชาชน เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของระบบการเมืองการปกครองที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม (Liberal Democracy) ที่ถือว่าประชาชนทั้งปวงในสังคมมีอิสระที่จะร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายการบริหารและการปกครองประเทศ”¹⁸

การศึกษาแนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีประเด็นครอบคลุม 3 ประเด็น คือ ความหมาย รูปแบบ และกิจกรรมระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมินักวิชาการได้นิยามไว้คือ

Mc Closky มีความเห็นว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือกิจกรรมต่างๆ โดยสมัครใจ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมโดยตรงหรืออ้อมในการปกครองประเทศ การกำหนดนโยบายสาธารณะ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสาร การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความ

¹⁸ วิสุทธิ์ โปธิ์แท่น, “เทคนิคเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพในเมืองไทย”, รัฐศาสตร์สาร, (สิงหาคม 2519) : 31-34.

คิดเห็น การเข้าร่วมประชุม การบริจาคเงินและการติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”¹⁹ ลักษณะความกระตือรือร้นของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจพิจารณาได้จาก การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ ลงคะแนนเสียงตามบัญชี การเขียนและกล่าวสุนทรพจน์ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเสียภาษี การเป็นทหารและหน้าที่ด้านตุลาการ

Nie และ Verba ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า “คือกิจกรรมต่างๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยตรงมากหรือน้อยในการที่มีอิทธิพลต่อการเลือกของเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการกระทำที่กำลังดำเนินการอยู่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาล” การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคลรวมทั้งผู้ที่เชื้อชาติต่อคุณเกณฑ์ แต่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาชีพ ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและพวกหัวคะแนน

2. เป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

3. การเข้ามาที่ส่วนร่วมในการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม²⁰

Parry กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมทางการเมืองซึ่งกิจกรรมทางการเมืองที่มีอยู่ทั่วไป อาจเรียงลำดับได้จากการออกเสียงเลือกตั้งไปจนถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบายและการดำเนินนโยบาย”²¹

Roberts กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงกิจกรรมโดยความสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนนเสียงการเป็นสมาชิกและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันการเมือง และกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกลุ่มการเมือง”²²

¹⁹Closky Mc, **Political Participation**, (International Encyclopedia of the Social Science, 1968), p. 252.

²⁰Verba, Sidney and Nie, Norman H., **Political Participation in the Handbook of Political Science**, (Mass: Addison Wesley, 1975), p. 1.

²¹จรูญ สุภาพ, **หลักรัฐศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 333.

²²เรื่องเดียวกัน.

Weiner ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า “การกระทำโดยความสมัครใจใดๆ ไม่ว่าจะเป็ผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมุ่งที่จะไปมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะและการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ โดย เน้นว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง จะต้องมืองค์ประกอบครบ 3 ประการ คือ มีการกระทำ (Action) เป็นไปด้วยความสมัครใจ (Voluntary) และมีการเลือก (Choice) ซึ่งจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้”²³

จากคำกล่าวข้างต้น ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสรุป คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจ ในกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาลและในทางการเมือง หรือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

4.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่ารูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่มากมายและแตกต่างกันไปในแต่ละระบบการเมือง ซึ่งมีผู้ทำการศึกษาและจำแนกรูปแบบไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง (Party and Campaign Activities) กิจกรรมประเภทนี้ได้จัดรวมกันไว้และเรียกรวมกันว่า Campaign Activities กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมทางการเมือง²⁴

2. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) ในการวิจัยเชิงวิชาการถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบและกิจกรรมของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุดและสามารถวัดค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด²⁵

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีอิทธิพลเหนือผู้นำในแง่ที่ว่าเป็นแรงกดดันให้ผู้นำต้องปรับนโยบายของตน เพื่อคะแนนเสียงของตนเองทำให้คะแนนเสียงเป็นเสมือนอาวุธที่มี

²³ เรื่องเดียวกัน.

²⁴ Verba Sidney and Nie Norman H., **Political Participation in the Handbook of Political Science**, (Mass :Addison Wesley, 1972), pp.57-58.

²⁵ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, “กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง”, วารสารสังคมศาสตร์, ปีที่17 (มกราคม – มีนาคม 2523): 80.

อำนาจควบคุมรัฐบาล ดังนั้นบุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ที่มีความสำคัญในหน้าที่ของพลเมืองมีความสำคัญในบรรทัดฐานของสังคม และวิถีการดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน และยังพบว่าในบางครั้งประชาชนส่วนใหญ่ที่ไปลงคะแนนเสียงนั้นอาจไม่เห็นความสำคัญของการกระทำของตนต่อผลทางการเมืองก็ได้ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ อาจไม่ได้เข้าเกี่ยวข้องกับการเมืองในรูปแบบอื่นใดเลย และในทางกลับกันผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะพบว่าจะมีอยู่น้อยหรือมากในแง่ที่ว่า เมื่อไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วก็จะยุติเพียงแค่นั้น และการเลือกตั้งที่ไม่สามารถมีขึ้นได้บ่อยครั้ง ก็เท่ากับว่า เป็นเสมือนข้อจำกัดที่ทำให้บุคคลไม่อาจเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ได้บ่อยครั้งเหมือนรูปแบบอื่น²⁶

3. กิจกรรมชุมชน (Community Activities) คือ การสร้างกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาสังคมการทำงานร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองและสังคม บุคคลที่จะเข้าร่วมทำงานเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นในกลุ่มหรือองค์กรเหล่านี้ ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะแต่ไม่ใช่องค์กรของรัฐบาล จากการศึกษา ขอบเขตของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ได้แก่การรวมกันขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำงานร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม การเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์กร ที่มีบทบาทเกี่ยวกับกิจการสาธารณะอื่น ๆ และติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม “ผู้มีบทบาทในชุมชน” มีลักษณะคล้ายกับ “เจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง” ในหลาย ๆ ด้านเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง และมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชน เช่นเดียวกันที่แตกต่างกันก็คือ “ผู้มีบทบาทในชุมชน” มีความเกี่ยวข้องกับพรรคและการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าผู้มีบทบาทในพรรคการเมือง²⁷

4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Contacting Official) หมายถึงการกระทำของบุคคลในลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของตนหรือกลุ่มของตน ปัญหาที่เขาสนใจและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเป็นสิ่งที่มีความกระทบโดยตรงต่อบุคคลนั้น และมักจะไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก ซึ่งเรียกการมีส่วนร่วมแบบคับแคบ (Parochial Participation)

5. การชักจูง (Lobbying) เป็นความพยายามของบุคคลที่พยายามติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำทางการเมือง โดยหาทางที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายประเด็นเรื่องที่กระทบต่อ

²⁶ สถิต นิยมญาติ, สังคมวิทยาการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2534), หน้า 23.

²⁷ Verba Sidney and Nie Norman H., **Political Participation in the Handbook of Political Science**, (Mass : Addison Wesley, 1971), p.37.

ประชาชนจำนวนมากจากตัวอย่างจริงๆ นั้นหมายถึง กิจกรรมที่มุ่งจะก่อให้เกิดแรงสนับสนุนหรือต่อต้านพระราชบัญญัติ หรือการตัดสินใจนโยบายของฝ่ายบริหารนั่นเอง²⁸

6. การประท้วง (Protested) ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับที่ Huntington เรียกว่าการใช้ความรุนแรง (Violence) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน

Milbrath ได้อธิบายว่า “ขอบเขตของกิจกรรมในรูปแบบคือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดจลาจล เพื่อบังคับให้รัฐบาลแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้องการประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยต่อสาธารณะถ้ารัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วงหรือเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาล และการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม”²⁹

การเข้าร่วมทางการเมืองในบทบาทของผู้สื่อข่าวสาร (Communicators) หมายถึงการที่บุคคลจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การส่งจดหมายแสดงความสนับสนุนต่อผู้นำทางการเมืองในการดำเนินการที่เห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง การส่งคำประท้วงต่อคำดำเนินการที่เห็นว่าไม่ดี การให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน การแสดงความคิดเห็นของตนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล การเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นของตนต่อหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่างๆ ลักษณะของการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ได้จะต้องมีพื้นฐานการศึกษาที่สูงพอสมควร มีการรับรู้ข่าวสารในระดับสูง และมีความสนใจทางการเมืองสูงด้วย ผู้สื่อข่าวการเมืองจะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่า “พวกเจ้าหน้าที่พรรค” หรือไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง

4.3 ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นอกจากจะพิจารณารูปแบบ และกิจกรรมของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว นักวิชาการยังให้ความสนใจต่อระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย

ณรงค์ สินสวัสถ์ ได้จัดระดับต่างๆ ที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

²⁸ สิทธีพันธ์ พุทธหุณ, ทางเลือกที่ไม่ถ่วงน้ำหนัก : การมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศไทยกำลังพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529), หน้า 13.

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

1. การเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดีนายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

2. การสมัครเข้ารับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง การช่วยในการโฆษณาหาเสียง เช่น แจกใบปลิว

3. การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับการเมือง ถกเถียงปัญหาทางการเมือง

4. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

5. การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การไม่รับรู้ความเป็นไปทางการเมืองแต่อย่างใด³⁰

กล่าวโดยสรุปแล้วในการวิจัยครั้งนี้จะไม่จัดระดับความสูงต่ำของกิจกรรม แต่จะศึกษาถึงระดับพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละรูปแบบ ซึ่งพอสรุป ดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ขอบเขตของกิจการได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. การติดตามข่าวสารทางการเมือง ขอบเขตของกิจกรรมได้แก่ การอ่านข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจสังคมในหนังสือพิมพ์หรือวารสารการเมืองต่างๆ การดูข่าวสารการเมืองทางโทรทัศน์ หรือรับฟังทางวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งการพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจแลสังคมกับเพื่อนหรือภายในครอบครัว

3. การประท้วง ขอบเขตกิจกรรมได้แก่ การเข้าร่วมเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วงในที่สาธารณะต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่หรือเพื่อคัดค้านกฎหมายนโยบายที่ไม่ยุติธรรม

4. การเข้าสังกัดกลุ่มเพื่อมีบทบาทอื่นๆ ขอบเขตของกิจกรรมได้แก่ การเข้าสังกัดกลุ่มสมาคม องค์กรใดองค์กรหนึ่ง หรือหลายๆ องค์กรที่มีเป้าหมายต่างๆ กัน การเข้าร่วมพัฒนาชุมชนกับบุคคลอื่น

5. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ขอบเขตของกิจกรรมได้แก่ การเขียนจดหมายติดต่อโทรศัพท์ หรือเข้าพบด้วยตัวเองต่อทางราชการหรือทางเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อช่วยแก้ปัญหาชุมชน

6. กิจกรรมการหาเสียงเลือกตั้ง ขอบเขตของกิจกรรมได้แก่ การชักจูงผู้อื่นให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยโฆษณาหาเสียง การเข้าช่วยงานหรือร่วมประชุมทางการเมืองกับนักการเมืองหรือพรรคการเมือง

³⁰ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, จิตวิทยาการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518), หน้า 110.

7. การนิ่งเฉย ขอบเขตของกิจกรรมได้แก่ การไม่เข้าเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกประการ ดังกล่าวข้างต้น³¹

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในระบบการปกครองของทุกประเทศล้วนแต่มีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกันคือ ต้องการที่จะให้มีความมั่นคงในประเทศ แต่เดิมการปกครองส่วนใหญ่มิได้มีลักษณะรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลางเพื่อความสะดวก เพราะในสมัยนั้นอาณาเขตของประเทศยังไม่มาก พลเมืองน้อยและกิจกรรมที่รัฐต้องสนองตอบประชาชนมีน้อย ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาขึ้น พลเมืองมีมากขึ้นภารกิจรัฐบาลต้องรับผิดชอบก็มากขึ้น ด้วยศักยภาพของรัฐบาลกลางอย่างเดียวไม่สามารถสนองการบริหารและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนไม่ทั่วถึง ดังนั้นแนวความคิดในการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลสามารถสนองตอบความต้องการของคนในท้องถิ่นได้ทั่วถึง

5.1 ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐที่จะรักษาความผาสุกของประชาชนโดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครองและเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง จึงสามารถสรุปความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. ปกครองส่วนท้องถิ่นคือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนทางการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์ที่จะเกิดต่อท้องถิ่นที่ตนอาศัยอันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบการปกครองประชาธิปไตย โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนมีดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ได้รับเลือกเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น นับว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นที่จะได้ใช้ความรู้ ความสามารถบริหารงานท้องถิ่นเกิดความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองส่วนท้องถิ่นประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองไม่ใช่เกิดจากคำสั่งเบียดเบียน

³¹เรื่องเดียวกัน, หน้า112.

การปกครองตนเองก็คือ การปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่น นอกจากจะได้รับการเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นต้องรับฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาลเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพเนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการและปัญหาข้อแตกต่างกัน ผู้ที่ให้บริการ หรือแก้ไขปัญหาที่ถูกจุดกับความต้องการของประชาชนก็ต้องรู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคตผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองการได้รับการเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกทักษะการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิด ในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินการพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทอย่างได้ผลนั้นจะต้องเริ่มมาจากการช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรง โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ไม่เช่นนั้นแล้วการพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะการหยิบยื่นให้³²

5.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

1. ช่วยแบ่งเบาระยะของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจำต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก ดังนั้นการจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ จะมีรายได้ มีงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ด้วบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

³² ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์แผนศพรันต์ตั้งเซ็นเตอร์ จำกัด, 2539), หน้า 27-29.

2. เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงเนื่องจากประเทศมีขนาดกว้าง ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมแตกต่างกัน การรอรับบริการจากรัฐอย่างเดียวอาจไม่ตรงความต้องการอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะสนองตอบความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างกันด้วยการจัดตั้งองค์กรท้องถิ่นขึ้น จึงจำเป็นโดยให้อำนาจองค์กรท้องถิ่น จัดเก็บภาษี เป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่นทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลกลาง ที่จะต้องจ่ายให้ท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลกลาง ไปอยู่บ้างก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาศึกษาปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนจากการที่เราปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ

5.3 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ดำเนินงานไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลตรงกับความประสงค์ของประชาชน โดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

อุทัย หิรัญโต ให้ความหมายว่า “การปกครองที่รับมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินการบางอย่างโดยการดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานท้องถิ่นต้องมีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีอิสระในการบริหาร แต่รัฐบาลยังต้องควบคุมด้วยวิธีต่างๆ ตามความ

เหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐไม่ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น”³³

ประธาน คงฤทธิศึกษากร ให้ความหมายว่า “การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่มีผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การที่จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายของตน”³⁴

ชูศักดิ์ เทียงตรง ให้ความหมายว่า “การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือการกระจายอำนาจ หรือการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เกิดจากการกระจายอำนาจให้มีอำนาจในการปกครอง รวมทั้งรับผิดชอบทั้งหมดหรือแค่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และอาณาเขตของงานที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย”³⁵

จากคำนิยามต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปหลักการปกครองท้องถิ่นได้ ดังนี้

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร และขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยแบ่งเป็นการปกครองกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

การปกครองท้องถิ่นนั้น องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคืออำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีขอบเขตพอสมควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การอย่างแท้จริง หากมีอำนาจน้อยเกินไปก็อาจจะปฏิบัติหน้าที่ไม่สมเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่น หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็กลายเป็นรัฐอธิปไตยเองเป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาลกลาง อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลกลางในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงเหมาะสม

³³ อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร์, 2531), หน้า 28.

³⁴ ประธาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ไอดีเอ็นเอสโตร์, 2526), หน้า 8.

³⁵ ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520), หน้า 12.

องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมาย คือ องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับกับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น และสิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารส่วนท้องถิ่น คืออำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่น

มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง (Necessary Organization) องค์การที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์การฝ่ายบริหาร และองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ

ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่ง ที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปท้องถิ่นของประชาชนอาจทำได้หลายแบบหลายระดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความสามารถความเสถียรของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมเฉพาะการใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่นเท่านั้น ประชาชนบางคน อาจมีความสนใจที่จะเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น รวมทั้งเอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ หรือการบริหารงานของตัวแทนของตนในการปกครองท้องถิ่นว่ารับผิดชอบต่อความเจริญก้าวหน้าและผลประโยชน์ของประชาชน และท้องถิ่นมากน้อยแค่ไหนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบพิจารณาเลือกตั้งครั้งต่อไป หรือประชาชนบางคนอาจมีความสนใจในกิจการของท้องถิ่นมากมีความเสถียรสูง มีความตั้งใจสูง มีความตั้งใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของตนเอง ก็อาจสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนตัดสินใจเลือกเข้าไปรับผิดชอบในกิจการของท้องถิ่นโดยตรงก็อาจทำได้

การให้โอกาสประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองในท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้น นอกจากจะเป็นผลดีในด้านที่ต้องการให้องค์การปกครองท้องถิ่นบริหารงานบุคคลโดยประชาชนในท้องถิ่นเขาเห็นชอบด้วยแล้วยังเป็นผลดีในข้อที่ว่า เจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นจะได้บริหารในหน้าที่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิด มิใช่โดยการสั่งหรือการบังคับบัญชาจากรัฐบาลกลาง

การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการปกครองท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ ในกลไกการปกครองระบอบประชาธิปไตยเกิดความสำนึกในความสำคัญของสิทธิเสรีภาพทางการเมือง ด้วยความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ส่วนรวมอีกด้วย

5.4 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต กล่าวว่า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ³⁶ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตร องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก และสำนักงานกิจการสังคม ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้ และบุคลากร

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางมีขอบเขตปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

5. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหาร จะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองตนเองสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเอง ในการปฏิบัติการภายในขอบเขตกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

³⁶อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, อ่างแล้ว, หน้า 22.

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษี เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้ก้าวหน้า

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรับแลประชาชนโดยรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่ามิอิสระอย่างเต็มที่ คงมีเฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้น เพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแล

ชูวงศ์ ฉายะบุตร กล่าวว่า “คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น ได้ศึกษาระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทยที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันในทุกรูปแบบหาแนวทางข้อเสนอในการปรับปรุงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การคลัง และงบประมาณ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค กับหน่วยการปกครองท้องถิ่น” ได้ข้อสรุปถึงองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
5. มีงบประมาณรายได้ของตนเองอย่างเพียงพอ
6. มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการบริการ
8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท
9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ³⁷

สรุปองค์ประกอบสำคัญของ การปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. ต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง (Election) เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเอง ด้วยการเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารขององค์กรการปกครองท้องถิ่น

2. ต้องมีองค์กรที่สำคัญ ซึ่งหมายถึงสภาท้องถิ่น (Local Council) เพื่อเป็นสถาบันในการที่จะแสดงถึงเจตจำนงของคนในท้องถิ่น

³⁷ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่น, อ้างแล้ว, หน้า 31.

3. ต้องมีเขตพื้นที่ (Territory) ในการบริหารและความรับผิดชอบที่มีหน้าที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย และเขตพื้นที่นี้จะต้องสอดคล้องกับงบประมาณ หรือรายได้เพื่อการบริหารการปกครองตนเองอย่างเพียงพอ
4. ต้องให้องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ มีสภาพเป็นนิติบุคคล (Juristic Person) เพื่อสมบูรณ์ตามกฎหมายในการปกครองตนเอง
5. ต้องให้หน่วยงานการปกครองที่จัดตั้งขึ้นมา มีรายได้ (Revenue) และมีอำนาจในการจัดทำงบประมาณ (Budget) เพื่อการบริหารงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนได้
6. ต้องไม่ให้นโยบายการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ อยู่ในสายการบังคับบัญชาหรืออยู่ภายใต้อำนาจการปกครองบังคับบัญชาของนโยบายการปกครองทางราชการ หรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้เพื่อความมีอิสระในการปกครองตนเอง แต่หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องอยู่ในการควบคุมหรือการกำกับดูแลของรัฐจะปลอดจากการควบคุมของรัฐไม่ได้
7. ต้องมีอำนาจในการตราข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อให้มีอำนาจบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย (Law Enforcement) ของท้องถิ่นและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ แต่ข้อปฏิบัติของท้องถิ่นจะขัดหรือละเมิดบทบัญญัติหรือกฎหมายของรัฐมิได้
8. ต้องให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น เป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น และจะต้องได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น³⁸

2.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยบทบาทของสตรีที่ผ่านมา นับว่ามีอยู่มากมายทั้งที่ดำเนินงานโดยภาครัฐและเอกชน ซึ่งในที่นี้ผู้ศึกษาขอกล่าวอ้างอิงไว้เพียงบางส่วน ที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องไว้ดังนี้

ชาติติยา กรรณสูตร และคณะ ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สะท้อนภาพสตรีไทยในนามของสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทยกรุงเทพฯ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ พบว่าในระยะหลังๆ นี้สถานะภาพของสตรีไทยสูงขึ้น โดยพิจารณาจากสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ

1. สิทธิและโอกาสทางการศึกษาถือว่าเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับชายเมื่อใช้อัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นของหญิงและชายที่ได้รับการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยเป็นเครื่องชี้
2. บทบาทในสังคมเชื่อว่า บทบาทของสตรีไทยเพิ่มมากกว่าชาย โดยเฉพาะในการทำงานของผู้ที่อยู่ในวัยทำงานเมื่อใช้อัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นของหญิงและชายเป็นเครื่องชี้

³⁸ประทาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, อ่างแล้ว, หน้า 9.

3. การได้รับการยกย่องในสังคมเชื่อว่า สตรีได้รับการยกย่องเพิ่มมากขึ้นมีส่วนสัมพันธ์กับ 2 สิ่งแรกด้วย³⁹

งานวิจัยดังกล่าวนี้โดยสรุปพบว่า สตรีที่ทำงานส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานเท่าที่ควร จึงทำให้มีความก้าวหน้าน้อย และระดับการศึกษาของสตรีมีอัตราสูงกว่าบุรุษ อันเป็นผลให้สตรีมีโอกาสในการทำงานสูงขึ้นด้วย โดยเฉพาะในสังคมที่เน้นถึงวุฒิบัตรทางการศึกษา เช่น สังคมไทย

จิระนันท์ พิตรปรีชา ได้ศึกษา เรื่องสิทธิเสรีภาพที่แท้จริงในหนังสือโลกที่สี่ กล่าวถึงผู้หญิงไทยไว้ว่า “ผู้หญิงไทยส่วนใหญ่ไม่คิดว่ากฎหมายเป็นตัวสำคัญที่บังคับวิถีชีวิต ประเพณีและค่านิยมต่างหากที่ทำให้สูญเสียเสรีภาพ และรู้สึกอึดอัดโดยกล่าวไว้ในเรื่อง การเมืองเรื่องเพศ ในหนังสือเล่มเดียวกันว่า รูปแบบการเมือง การปกครอง ถูกสร้างมาจากเพศชาย ทำให้เพศชายเป็นผู้นำ ผู้ปกครอง ความเหลื่อมล้ำทางเพศ จึงเป็นเรื่องการเมืองมิใช่ธรรมชาติกำหนดหรือเกิดขึ้นโดยบังเอิญ การจัดระบบสังคมที่มิใช่โยบายเบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบผู้หญิงเกิดขึ้นโดยแนวทางสังคมที่ยึดถือกันมาสืบทอดจากยุคของการใช้กำลังแย่งชิงความเป็นใหญ่ 3 ประการด้วยกัน คือ

ประการแรก การสร้างบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลด้วยสภาพแวดล้อม การอบรมสั่งสอน เพื่อสนองค่านิยมและความต้องการของชนชั้นปกครอง กำหนดให้ผู้หญิงจะต้องมีบุคลิกภาพอ่อนแอ ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นบุคลิกภาพของคนที่ไม่สามารถเป็นผู้ปกครองได้อย่างแน่นอน สำหรับความก้าวร้าวรุนแรงหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรี เชื้อมั่น และสร้างสรรค์ ถูกกำหนดให้เป็นของชายโดยเฉพาะทั้ง ๆ ที่มนุษย์ควรจะเรียนรู้สิ่งที่ดีเท่าเทียมกัน ในเมื่อเป็นเช่นนี้บุคคลจึงมีสภาพพร้อมที่จะรับนโยบายทางสังคมอื่น ๆ อย่างว่าง่าย

ประการที่สอง การกำหนดบทบาทระหว่างประเทศ ผู้หญิงถูกกำหนดให้รับหน้าที่ปรนนิบัติรับใช้ (โดยเชื่อว่านั้นคือวิธีการแสดงความรัก ความกตัญญู) ต้องทำงานในบ้านทุกอย่าง ต้องดูแลลูก ๆ ฯลฯ ผู้ชายจึงมักมีเวลาว่างพอที่จะแสวงหารายละเอียดของชีวิตเพิ่มเติม เป็นต้นว่า ได้เข้าเพื่อความก้าวหน้าในการงาน มีความทะเยอทะยานทางการเมือง หรืออาจเป็นการแสวงหาความไม่พอใจส่วนตัวต่าง ๆ แม้ปัจจุบันผู้หญิงจำนวนมากต้องออกทำงานนอกบ้าน แต่ภาระในบ้านก็ไม่ลดลง จึงมีโอกาสพัฒนาบทบาทในสังคมนอกบ้านได้น้อย

ประการที่สาม การตั้งค่านิยมเหล่านี้ไว้เป็นสถาบัน กฎหมาย เป็นลัทธิ ความเชื่อต่างๆ ซึ่งผู้ไม่ปฏิบัติตามจะไม่ได้ผลร้ายจากสังคม⁴⁰

³⁹ชัตติยา วรรณสูตร และคณะ, สะท้อนสตรีไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยเกษม, 2519).

จากเหตุผลทั้ง 3 ประการ ถูกระบุว่า เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงขาดการได้รับการยอมรับและโอกาสในบทบาททางการเมืองการปกครอง คือความคิด ความเชื่อที่ถูกสร้างและสะสมเกี่ยวกับความอ่อนแอ ขาดคุณลักษณะการเป็นผู้นำในตัวผู้หญิงนั่นเอง ที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับการยอมรับในบทบาทการปกครองมาแต่อดีต

ด้วยเหตุผลและปรากฏการณ์เกี่ยวกับบทบาทสตรีในสังคม การเมือง การปกครอง ดังกล่าว สรุปได้ว่า จากผลงานศึกษาค้นคว้าวิจัยในสังคมไทยชี้ให้เห็นว่า สตรียังมีบทบาทในสังคมการเมือง การปกครองน้อยและมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้า ๆ ซึ่งสาเหตุจากค่านิยมทางสังคมวัฒนธรรมที่ถูกสร้างจากอดีตเกี่ยวกับความอ่อนแอของผู้หญิง ขาดความสามารถในการเป็นผู้นำ ไม่สามารถตัดสินใจสิ่งต่างๆ ได้ระบุดังว่า เป็นตัวทำให้สตรีขาดความพร้อมและโอกาสในการมีบทบาทในสังคม การเมือง การปกครอง นับจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ไพรัตน์ เชชะรินทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมในสังคม การเมือง การปกครองของสตรีไทย ” ได้กล่าวว่า ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สตรีไทยส่วนใหญ่ถูกจำกัดโดยขนบธรรมเนียมประเพณีให้สตรีมีบทบาทหน้าที่อยู่ในครอบครัว และสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2475 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2⁴⁰

แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในสิทธิความเสมอภาค ตามข้อบัญญัติทางกฎหมายต่าง ๆ ก็ตาม แต่จากสภาพความเป็นจริงแล้ว บทบาทของสตรีทางการเมืองการปกครองเปลี่ยนแปลงไปน้อยและช้ามาก มีสตรีจำนวนน้อยได้เข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในบทบาทการเมืองการปกครอง ทั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมานับสิบ ๆ ปี สตรีก็ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทน้อยมาก จากการกล่าวถึงสาเหตุแห่งปัญหาของการมีส่วนร่วมในบทบาททางสังคม การเมือง การปกครองนั้น จากค่านิยมความเห็นและความเชื่อของสตรีที่ทำการสำรวจชี้ว่า จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม การเมือง การปกครองคงจะไม่เร็วนักในช่วง 10 ปีข้างหน้า

พร้อมกันนี้มาจากการศึกษาเรื่องเดียวกันได้ให้ข้อเสนอแนะ ถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติค่านิยม ให้คนในสังคมทุกระดับเห็นความสำคัญของพลังสตรี ที่ยังไม่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องหยิบยกมาพิจารณาหามาตรการ และวางกลยุทธ์ให้เร่งเปลี่ยนทัศนคติกับคนในสังคมไทยผู้หญิงและผู้ชายควบคู่กันไป ตั้งแต่ระบบครอบครัว โรงเรียน และองค์การอาชีพต่างๆ พร้อมทั้งสร้างสิ่งแวดล้อมและโอกาสที่เอื้อให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมใน

⁴⁰ จิระนันท์ พิตรปรีชา, โลกที่สี่, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518) หน้า 9.

⁴¹ ไพรัตน์ เชชะรินทร์, “การมีส่วนร่วมในสังคมเมือง การปกครองของสตรีไทย”, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, 2528), หน้า 5.

สังคม การเมือง การปกครอง จะเห็นได้ว่าเรื่องของพรรคชนะ ค่านิยมของบุคคลเป็นจุดที่ได้รับ ความสนใจในการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในสังคม การเมือง การปกครองของสตรี

กมลลา สุขพานิช และพรศักดิ์ ผ่องแผ้วได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัญหาชนสตรีไทย: การศึกษาทัศนคติทางการเมืองและสังคมของอาจารย์สตรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยาเขตประสานมิตร) และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร โดยได้ ศึกษาทัศนคติทางการเมืองและสังคมของอาจารย์ สตรี ซึ่งถือเป็น “ปัญหาชนสตรี” ที่สอนอยู่ใน มหาวิทยาลัย 3 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน โดยได้ศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติทาง การเมืองโดยเฉพาะต่อบทบาทของกลุ่มพลังทางการเมือง ทัศนคติต่อบทบาทสิทธิสตรีต่อการมี ส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารของสตรีไทยในปัญหาสังคมที่เกี่ยวกับสตรี ต่อบทบาทและ ความรับผิดชอบในครอบครัวระหว่างสามีภรรยาว่า ปัญหาชนสตรีไทยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและ สังคมแตกต่างกันจะมีทัศนคติในด้านต่างๆ ช่างค้นแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้

1. กลุ่มปัญหาสตรีไทยมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม กล่าว คือ มีทัศนคติทาง การเมืองไปในแนวทางที่เป็นประชาธิปไตยในทางบวก มีความรู้สึกต่อการนำหลักการปกครอง แบบประชาธิปไตยมาใช้ในการปกครองมากกว่าการปกครองแบบเผด็จการ ไม่ว่าจะเป็นเผด็จ การทหารหรือพลเรือน กล่าว คือ ให้ความสำคัญต่อกระบวนการเลือกตั้งว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ การปกครอง

2. กลุ่มปัญหาสตรีไทยให้ความสำคัญทางบวกต่อผู้นำที่มาจากเลือกตั้ง มิใช่มาจากการ ปฏิวัติ รัฐประหาร ไม่ต้องการให้ทหารมาแทรกแซงทางการเมือง

3. ในด้านทัศนคติต่อสังคม ปัญหาชนสตรีไทยมีความคิดเห็นแบบเสรีนิยมต่อปัญหา สังคมไม่ว่าจะเป็นปัญหาโสเภณี ปัญหาทางการเมือง ปัญหาการเลือกคู่ครอง การเรียกร้องสิทธิ เสมอภาค ซึ่งชอบที่จะให้มีการปรับปรุงสถานภาพของสตรีจาก “นางทาสในเรือนเบี้ย” มาสู่ “ความเป็นมนุษย์” โดยสมบูรณ์

4. ปรากฏผลเด่นชัดว่าทัศนคติแบบเสรีนิยมต่อการเมืองและสังคมของปัญหาชนสตรีไทย ไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างบรรดาปัญหาชนสตรีด้วยกัน ไม่ว่าจะมีความ แตกต่างในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ สถานภาพ สมรส และสาขาวิชาที่ทำการสอน เพราะว่ามีกลุ่มอาจารย์สตรีเหล่านี้เป็นสตรีหัวก้าวหน้าที่ได้ สัมผัสกับสภาพ “การปลดแอก” จากพัฒนาการของจารีตประเพณีของสังคมในอดีตที่มีสภาพเป็น “ลัทธิเหยียดเพศ” : ซึ่งให้ความสำคัญบุรุษหรือยกย่องบุรุษเหนือสตรีมาเป็นสังคมที่มีความ เท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในทางการเมืองและสังคมมากขึ้น กล่าวคือ สตรีสามารถขึ้นมา

บริหารประเทศได้ทัดเทียมบุรุษ หากมีความสามารถสูงพอและบุรุษสตรีในฐานะสามีภรรยาย่อมมีความรับผิดชอบและบทบาทร่วมกันในครอบครัว เป็นต้น⁴²

คณะกรรมการการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีฯ ได้กล่าวถึงผลงานของพันเอกหลวงวิจิตรวาทการ ในงานคั่นคว่าเรื่อง ชนชาติไทยคนหนึ่งว่าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า “ในโลกที่หมุนเร็วยิ่งขึ้นทุกขณะ และการที่ชนต่างชาติต่างภาษาหันมาคบหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิดสตรีไทยจะเลือกประพฤติปฏิบัตินำไปสู่ความเจริญอย่างแท้จริง โดยไม่หลงไปในเรื่องวัตถุหรือสิ่งที่ล่อตาล่อใจ แต่ไว้คุณค่าหากจะรักษาเอกลักษณ์ของไทยไว้ทั้งในด้านกิริยา มารยาท ภาษา การแต่งกาย การวางตน การรู้จักกาลเทศะและการปฏิบัติต่อผู้อื่น สตรีไทยจะต้องพัฒนาคนในด้านวิชาความรู้ความสามารถต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง ขยันหมั่นเพียร ละเอียดรอบคอบเจตจำนงของบุพสตรีไทยผู้ควรแก่ความเคารพทุกยุค ทุกสมัย ตลอดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2,000 ปีที่ผ่านมา”⁴³

จากการเขียนของศูนย์รวมข่าวนานาชาติ ในเรื่องเมื่อผู้หญิงรวมตัวกันสร้างฐานอำนาจ พบว่า “โครงการพัฒนาชนบทในแถบละตินอเมริกาแห่งหนึ่ง ได้จัดหาวัสดุก่อสร้างและผู้เชี่ยวชาญทางด้านช่าง เพื่อสร้างโรงเรียนและบ่อน้ำของชุมชน โดยที่ชุมชนต้องจัดหาแรงงานเอง เมื่อผู้รับผิดชอบโครงการอธิบายให้ชาวบ้านฟัง กลุ่มผู้ชายมีท่าทีไม่สนใจในขณะที่กลุ่มผู้หญิงได้รับคำนิยมชมชอบจากบรรดาชาวบ้าน เพราะทุกคนได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งก่อสร้าง การร่วมโครงการนี้ทำให้ตัวเองมากขึ้นทุกอย่างดำเนินไปอย่างราบรื่นจนถึงเวลาเลือกตั้งในท้องถิ่น ผู้หญิงสามคนในกลุ่มแสดงเจตนาว่าจะลงสมัครแข่งขัน เมื่อพวกผู้นำท้องถิ่น (ชาย) รู้ว่าพวกผู้หญิงเอาจริงในการลงสมัครแข่งขันเพราะผลของการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์และฐานอำนาจที่สะสมขึ้น ในที่สุดก็กีดกันไม่ให้ผู้หญิงลงสมัครแข่งขันได้สำเร็จ ในไม่ช้าพวกผู้ชายกลับกระตือรือร้นเข้าร่วมโครงการก่อสร้างของชุมชนและสามารถแข่งขันอำนาจในการดำเนินงานของโครงการได้ ถึงขั้นนี้ โครงการก่อสร้างเพื่อพัฒนาชุมชนได้รับความร่วมมือจากทั้งกลุ่มผู้ชายและกลุ่มผู้หญิง แต่ผู้ชายกับ

⁴²กมลลา สุขพาดิษ และพรศักดิ์ ผ่องแก้ว, “ปัญหาสตรีไทย : การศึกษาทัศนคติทางการเมืองและสังคมของอาจารย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยาเขตประสานมิตร) และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์”, (บัณฑิตวิทยาลัย :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2527, หน้า 9.

⁴³คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, สตรีไทยใน 2000 ปี, (กรุงเทพมหานคร : เทพนมมิตรการพิมพ์, 2530), หน้า 41.

ครอบครองอำนาจการตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว ส่วนพวกผู้หญิงอยากมีสิทธิมีเสียงในการบริหารและ
ดำเนินโครงการบ้าง”⁴⁴

จากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ยกมา มีข้อสรุปก็คือ ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลง
ในสิทธิความเสมอภาค ตามข้อบัญญัติทางกฎหมายต่าง ๆ ก็ตาม แต่สภาพความเป็นจริงแล้ว
ผู้หญิงขาดการยอมรับและ โอกาสในบทบาททางการเมืองการปกครอง บทบาทของสตรีทาง
การเมืองการปกครองทั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมานับสิบๆ ปี สตรีก็ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทน้อย
มาก สาเหตุแห่งปัญหาของการมีส่วนร่วมในบทบาททางสังคม การเมือง การปกครองนั้นมาจาก
ค่านิยม ความเห็นและความเชื่อที่ถูกสร้างและสะสมเกี่ยวกับความอ่อนแอ และสังคมทุกระดับเห็น
ว่าพลังสตรีที่ยังไม่ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเมือง การปกครอง

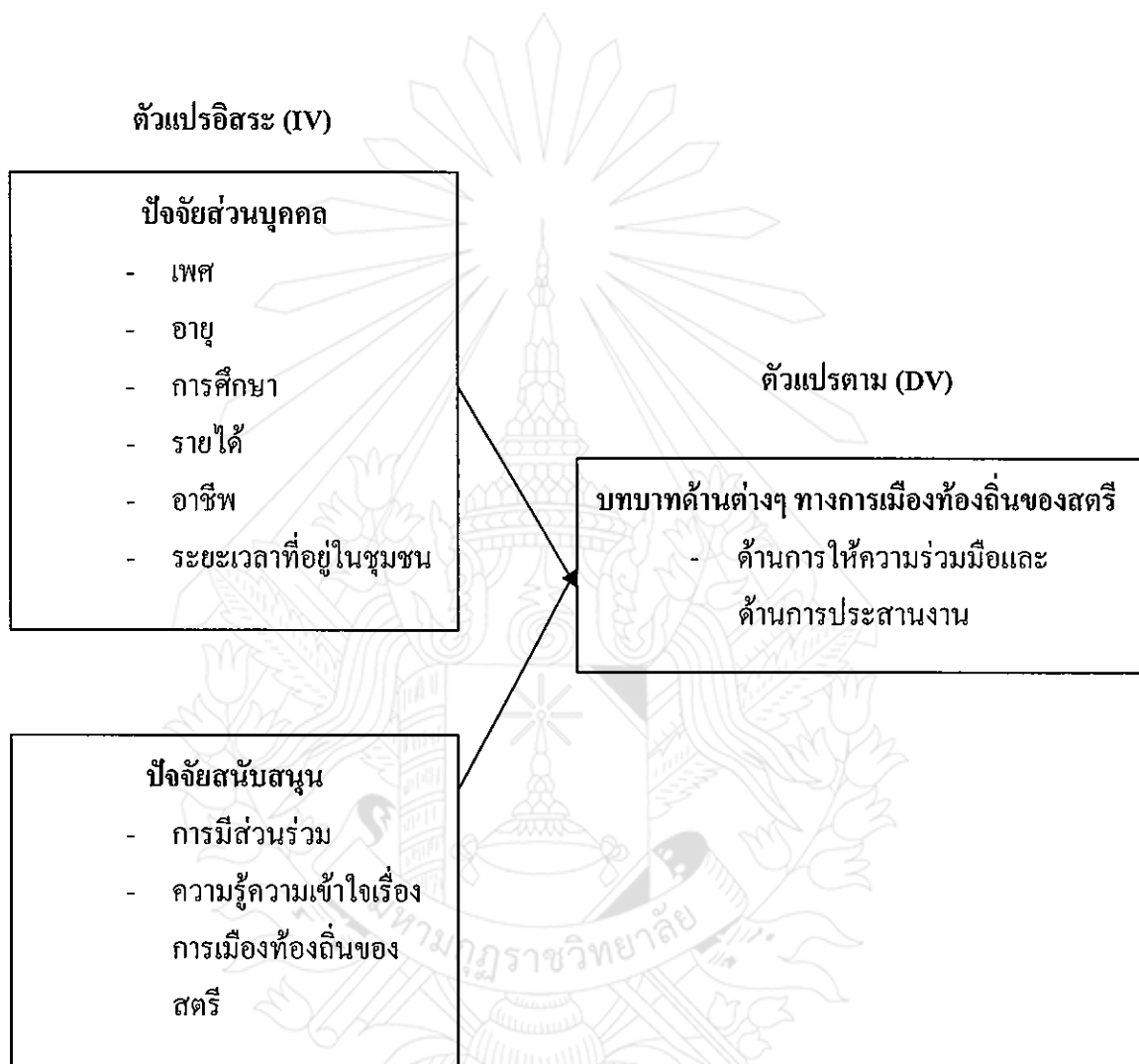
วรรณกรรมดังกล่าวเหล่านี้ เมื่อนำมาศึกษาประกอบที่ผู้ศึกษามุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทสตรี
กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น อาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันสมมติฐานความเชื่อบาง
ประการหรือยืนยันผลการวิจัยหลาย ๆ ชิ้นดังกล่าวข้างต้นที่ไม่เปลี่ยนแปลง แม้เวลาจะผ่านไปและ
บริบททางสังคมเศรษฐกิจทางการเมืองจะเปลี่ยนไป หรือผลการค้นคว้าในครั้งนี้ อาจทำให้เป็น
ความเปลี่ยนแปลงในบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอย่างชัดเจนและอาจจะ
เป็นผลที่ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับคำตอบจากงานชิ้นก่อนๆ



⁴⁴ศูนย์รวมข่าวสตรีนานาชาติ, “บทบาทสตรีในการพัฒนา”, ฝ่ายวิชาการ ศูนย์รวมข่าวสตรี
นานาชาติ, 2530, (อัครสำเนาะ).

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด และวิธีศึกษาไว้ โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ ดังนี้



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตพื้นที่อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ มีมากน้อยเพียงใด โดยมีองค์ประกอบของวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. พื้นที่การศึกษา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. วิธีการศึกษา
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 พื้นที่การศึกษา

พื้นที่การศึกษาคำวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาจากประชากรที่มีสิทธิ์ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 เทศบาลตำบล และ 3 องค์การบริหารส่วนตำบล คือ

1. เทศบาลตำบลไชยปราการ
2. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีดงเย็น
3. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทะลบ
4. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือกลุ่มประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง คือมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิง ในพื้นที่ เขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ โดย

ออกแบบสอบถาม จำนวน 197 ชุด ทำการแจกแบบสอบถามกระจายทั่วพื้นที่ 4 ตำบล ในเขตอำเภอ ไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ คือ

1. ตำบลศรีดงเย็น
2. ตำบลแม่ทะลบ
3. ตำบลปงดำ
4. ตำบลหนองบัว

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ กลุ่มชาย หญิง นักศึกษา และกลุ่มสตรีแม่บ้านอำเภอไชยปราการ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวน 197 คน

3.3 วิธีการศึกษา

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และเชื่อถือได้จำเป็นต้องมีการกำหนดวิธีวิจัยไว้อย่างถูกต้อง และชัดเจนเป็นขั้นตอน อันจะทำให้การศึกษาเกิดความน่าเชื่อถือและเกิดประโยชน์ในทางวิชาการ ผู้วิจัยจึงกำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้เป็น 2 แบบดังนี้ คือ

3.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาและรวบรวมจากทฤษฎี และแนวความคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี บทบาททางเพศ แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นโดยศึกษาจากหนังสือ บทความ เอกสารงานวิจัยต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบโครงสร้างของงานวิจัย

3.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามโดยกำหนดเฉพาะประชากรที่มีสิทธิ์ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในพื้นที่ 4 ตำบลในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากประชากรตัวอย่าง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม อันได้แก่
1. การศึกษา
 2. ภูมิลำเนา
 3. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

4. ประสบการณ์การเป็นผู้นำ
5. ประสบการณ์การเป็นสมาชิกกลุ่ม
6. ประสบการณ์การเข้ารับการอบรม / สัมมนา
7. ประสบการณ์การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8. ความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชากรที่มีสิทธิ์ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้ง ในองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ลักษณะการสอบถามความคิดเห็น จำนวน 15 ข้อ โดยใช้ Likert Scale 5 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เพื่อหาค่าร้อยละแต่ละระดับมาใช้แปรความหมาย

1. คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 ถือว่ามีส่วนร่วมมากที่สุด
2. คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 ถือว่ามีส่วนร่วมมาก
3. คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 ถือว่ามีส่วนร่วมปานกลาง
4. คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 ถือว่ามีส่วนร่วมน้อย
5. คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 ถือว่ามีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดย การศึกษาจากรายละเอียดที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ล้านนา จากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ รวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับจำนวนประชากรจากสำนักทะเบียนราษฎรอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ในการดำเนินงานผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและ จึงมอบแบบสอบถามให้ตอบ โดยกำหนดระยะเวลาให้ตอบแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ แล้วจึงเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติต่างๆ ในการวิจัย ดังต่อไปนี้ คือ

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. ค่าความถี่



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 197 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้แยกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น
ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 ข้อมูลด้านเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	75	38.3
2. หญิง	121	61.7
รวม	196	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 และเพศชาย จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3

ตารางที่ 2 ข้อมูลด้านอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 20 ปี	5	2.6
2. 20 – 30 ปี	73	37.4
3. 31 – 40 ปี	51	26.1
4. 41 – 50 ปี	50	25.6
5. 51 – 60 ปี	21	10.7
6. 60 ปี ขึ้นไป	5	2.6
รวม	195	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 และช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ประถมศึกษา	79	40.1
2. มัธยมศึกษา	36	18.3
3. อนุปริญญา	19	9.6
4. ปริญญาตรี	51	25.9
5. สูงกว่าปริญญาตรี	12	6.1
รวม	197	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 รองลงมา คือสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่าการศึกษา ประกอบกับมีรายได้ค่อนข้างน้อย ทำให้ประชาชน

ส่วนใหญ่จึงสำเร็จการศึกษาไม่สูงนัก อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าในระดับรองลงมามีประชาชนจำนวนมากก่อนข้างมากที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ เริ่มให้ความสนใจการเรียนในระดับสูงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนา หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

ตารางที่ 4 ระดับรายได้ต่อเดือน

รายได้ประมาณต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 1,000 บาท	28	14.6
2. 1,001 – 5,000 บาท	74	38.5
3. 5,001 – 10,000 บาท	54	28.1
4. 10,001 – 15,000บาท	21	10.9
5. สูงกว่า 15,000 บาท	15	7.8
รวม	192	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 1,001-5,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาคือ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 และต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 ทั้งนี้ระดับรายได้จะขึ้นอยู่กับประเภทของอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 อาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. นักเรียน / นักศึกษา	5	2.5
2. รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	22	11.2
3. เกษตรกร	33	16.8
4. ค้าขาย	34	17.3
5. รับจ้าง	90	45.7
6. อื่นๆ	13	6.5
รวม	197	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 และเกษตรกร จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 การที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง เนื่องจากในเขตอำเภอไชยปราการมีการตั้งโรงงาน รีสอร์ท หรืออุตสาหกรรมต่างๆ ค่อนข้างน้อย ประกอบกับการมีแหล่งทุนในการประกอบอาชีพค่อนข้างน้อย ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่จึงนิยมอาชีพรับจ้างทั้งการรับจ้างในพื้นที่และรับจ้างนอกพื้นที่

ตารางที่ 6 ภูมิลำเนาหรือที่อยู่อาศัย

ภูมิลำเนา / ที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
1. เกิดในท้องถิ่น	97	49.5
2. อยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 1 ปี	16	8.2
3. อยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป	14	7.1
4. อยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 10 ปี ขึ้นไป	69	35.2
รวม	196	100.0

จากตารางที่ 6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่เกิด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 รองลงมาคืออยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 และอยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 1 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอไชยปราการมานาน ในขณะที่ผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ คือไม่เกิน 1 ปี มีค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยจูงใจในพื้นที่อำเภอไชยปราการมีค่อนข้างน้อย ทำให้คนเลือกเข้ามาอาศัยอยู่น้อยตามมา

ตารางที่ 7 การดำรงตำแหน่งสำคัญในกลุ่มองค์กรต่างๆ

การดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน / กรรมการของกลุ่ม / องค์กร	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคย	171	86.8
2. เคย	26	13.2
รวม	197	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เคยดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในสังคม หรือในหมู่บ้าน/ชุมชนของตน จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 86.8 และเคย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2

ตารางที่ 8 การดำรงตำแหน่งของกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ

การดำรงตำแหน่งของกลุ่ม / องค์กร	จำนวน	ร้อยละ
1. เป็นสมาชิกพรรคการเมือง / กลุ่มการเมือง 3	3	10.0
2. เป็นกลุ่มสตรีแม่บ้านของหมู่บ้าน 7	7	23.4
3. เป็นกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน 6	6	20.0
4. เป็นกลุ่มอาสาป้องกันภัยพลเรือน 1	1	3.3
5. เป็นกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 9	9	30.0
6. อื่นๆ 4	4	13.3
รวม	30	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยดำรงตำแหน่งต่างๆในกลุ่ม หรือองค์กรในหมู่บ้าน หรือชุมชนของตน ส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือ เป็นคณะกรรมการกลุ่มสตรีแม่บ้านของหมู่บ้าน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และเป็นคณะทำงานกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการเป็นคณะกรรมการกลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน ชุมชนของตนค่อนข้างน้อย คือ 30 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 197 คน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ทำให้การเข้าไปเป็นคณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน หรือชุมชนของตนจึงมีน้อยตามมา

ตารางที่ 9 การเป็นสมาชิกของกลุ่มองค์กรต่างๆ

การเป็นสมาชิกของกลุ่ม / องค์กร	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคย	165	85.9
2. เคย	27	14.1
รวม	192	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นสมาชิกของกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆในหมู่บ้าน หรือชุมชนของตน จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 85.9 และเคย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 ทั้งนี้มีเหตุผลมาจากที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น คือประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพเป็นหลัก ซึ่งอาชีพส่วนใหญ่คือการรับจ้างทั้งในพื้นที่ และนอกพื้นที่ ทำให้การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆในพื้นที่มีน้อยตามมา โดยกลุ่ม หรือองค์กรที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิก ประกอบด้วย สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฅาปนกิจหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์ระดับอำเภอ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร อาสาสมัครต่างๆ ตำรวจบ้าน สหกรณ์โคนมการเกษตร พรรคการเมือง และผู้ประสานพลังแผ่นดิน

ตารางที่ 10 การได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ

การได้รับการอบรมจากองค์กรต่างๆ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคย	151	81.6
2. เคย	34	18.4
รวม	185	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เคยได้รับการอบรมจากหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆที่จัดขึ้น จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 และเคยได้รับการอบรม บ้าง แต่ก็ไม่ถี่ว่าบ่อยมากนัก ส่วนใหญ่จะได้รับการอบรมไม่เกิน 3 ครั้ง ต่อปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 การที่ประชาชนในเขตอำเภอไชยปราการมีการได้รับการอบรมน้อย เนื่องจาก

1. จำนวนการจัดอบรมมีค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับในเขตอำเภออื่น
 2. ประชาชนให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่า ทำให้ไม่สะดวกในการได้รับการอบรม
 3. ช่วงระยะเวลา และสถานที่การจัดอบรมส่วนใหญ่ไม่เหมาะสม
- ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับการอบรมส่วนใหญ่จะเป็นประชาชน หรือคณะกรรมการกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน หรือการจัดส่งตัวแทนเข้ารับอบรมแทน สำหรับเนื้อหาการเข้าอบรม ประกอบด้วย
- 3.1 การอบรมด้านอาชีพ
 - 3.2 การอบรมด้านการเลือกตั้ง
 - 3.3 การอบรมเรื่องกลุ่มสตรี เยาวชน
 - 3.4 การอบรมชุดรักษาความปลอดภัย หรืออาสาสมัครในหมู่บ้าน
 - 3.5 การอบรมการบริหารกองทุน
 - 3.6 การอบรมความรู้เกี่ยวกับไข้หวัดนก
 - 3.7 การอบรมด้านกฎหมาย
 - 3.8 การอบรมด้าน IT
 - 3.9 การอบรมด้านยาเสพติด
 - 3.10 การอบรมด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน

ตารางที่ 11 การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่

การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคย	146	75.6
2. เคย	47	24.4
รวม	193	100.0

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเกี่ยวกับงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 75.6 และเคยได้รับ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ทั้งนี้การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเกี่ยวกับงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่จะผ่านตัวแทน หรือประธานกลุ่มต่างๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หรือแกนนำคนสำคัญ เป็นหลัก และให้ตัวแทนดังกล่าวทำงานเป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือต่างๆ เหล่านี้อาจจะทำให้ภาพความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีน้อยตามมา

ตารางที่ 12 การเข้าร่วมประชุมพรรคหรือกลุ่ม

การเข้าร่วมการประชุมพรรค / กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคย	147	75.8
2. เคย	47	24.2
รวม	194	100.0

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมการประชุมพรรค หรือกลุ่มต่างๆ จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 75.8 และเคยเข้าร่วม จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 ทั้งนี้ อาจจะมีเหตุผลมาจากการที่ในหมู่บ้าน หรือชุมชนในอำเภอ ไชยปราการมีการจัดประชุมค่อนข้างน้อย ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นคณะกรรมการสำคัญ หรือเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ น้อยอยู่แล้ว ทำให้การจัดร่วมประชุมต่างๆ มีน้อยตามมา โดยเฉพาะการประชุมแบบเป็นทางการ แต่การพูดคุยภายในกลุ่มบ้าน หรือกลุ่มคนต่างๆ ก็ยังคงมีอยู่ หรือที่เรียกว่าประชามหมู่บ้าน

ตารางที่ 13 การเข้าฟังการอภิปรายของพรรคการเมือง

การเข้าฟังการอภิปรายของพรรคการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคย	129	66.2
2. เคย	66	33.8
รวม	195	100.0

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมฟังการอภิปรายของพรรคการเมือง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 และเคยเข้าร่วม จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 ทั้งนี้ อาจจะมีเหตุผลมาจากการหาเสียงของพรรคการเมือง รวมถึงการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การวิพากษ์วิจารณ์ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเผยแพร่ผ่านรถกระจายเสียงเคลื่อนที่ไปในที่ต่างๆ โดยเฉพาะช่วงการหาเสียงเลือกตั้งพรรคการเมืองจะใช้วิธีการดังกล่าวค่อนข้างมากกว่าการจัดอภิปรายต่างๆ

1.2. ความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 14 รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ข้อ 1. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นการปกครองรูปแบบใด	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนท้องถิ่น	181	92.3
2. ส่วนกลาง	2	1.0
3. ส่วนภูมิภาค	1	0.5
4. ไม่ทราบ	12	6.2
รวม	196	100.0

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 92.3 และตอบผิด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรระดับล่าง และมีความใกล้ชิดกับประชาชนค่อนข้างมาก และมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ จนสามารถแยกรูปแบบการปกครองได้ตามมา

ตารางที่ 15 ที่มาของสมาชิก

ข้อ 2. สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
1. แต่งตั้ง	15	7.7
2. เลือกตั้ง	180	92.3
รวม	195	100.0

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 92.3 และตอบผิด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในที่มาของสมาชิกสภาท้องถิ่น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ รวมถึงการที่ประชาชนเองมีโอกาสเข้าไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งบุคคลเหล่านั้นโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือ ระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในที่มาของบุคคลดังกล่าว

ตารางที่ 16 วาระการดำรงตำแหน่ง

ข้อ 3. สมาชิก อบต. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละกี่ปี	จำนวน	ร้อยละ
1. 3 ปี	8	4.1
2. 4 ปี	153	79.3
3. 5 ปี	7	3.6
4. ไม่ทราบ	25	13.0
รวม	193	100.0

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 79.3 และตอบผิด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นระดับล่าง ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งจากคนในหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน ทำให้การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของประชาคมหมู่บ้านจึงเกิดขึ้นตามมา ส่งผลให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้วย

ตารางที่ 17 การออกระเบียบ ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบังคับ ซึ่งเป็นกฎหมายได้หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
1. ได้	57	29.8
2. ไม่ได้	134	70.2
รวม	191	100.0

จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบผิด จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 70.2 และตอบถูก จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบังคับ ซึ่งเป็นกฎหมายได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากการออกระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อบังคับใช้เป็นกฎหมายในท้องถิ่น หรือเขตการปกครองของตนยังไม่มี หรือมีค่อนข้างน้อย ไม่เป็นที่ประจักษ์มากนัก ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าการออกเป็นกฎหมายนั้นจะต้องทำโดยรัฐสภาเท่านั้น ทำให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้มีน้อยตามมา

ตารางที่ 18 การสังกัดของเทศบาลตำบล

ข้อ 5. เทศบาลตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวงใด	จำนวน	ร้อยละ
1. กระทรวงกลาโหม	13	7.1
2. กระทรวงมหาดไทย	144	78.7
3. กระทรวงยุติธรรม	12	6.6
4. กระทรวงศึกษาธิการ	14	7.6
รวม	183	100.0

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 78.7 และตอบผิด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทศบาลตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวงใด ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ รวมถึงสัญลักษณ์ ซึ่งสมาชิกส่วน

ใหญ่จะมีการตัดสินใจลักษณะของกระทรวงมหาดไทย รูปสิงห์ บนเสื่อ เหล่านี้ น่าจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในสังกัดของเทศบาลตำบล

ตารางที่ 19 หัวหน้าฝ่ายบริหารเทศบาล

ข้อ 6. หัวหน้าฝ่ายบริหารของเทศบาล ได้แก่	จำนวน	ร้อยละ
1. ประธานสภา	8	4.2
2. นายกเทศมนตรี	153	79.7
3. ประธานกรรมการบริหาร	15	7.8
4. ปลัดเทศบาล	16	8.3
รวม	192	100.00

จากตารางที่ 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 79.7 และตอบผิด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหัวหน้าฝ่ายบริหารของเทศบาล ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว คือการเลือกตั้งในปัจจุบัน ที่มีการชูตัวผู้ที่จะเป็นนายกเทศมนตรีแข่งขันเป็นหลัก มากกว่าเรื่องของพรรค หรือ คณะทำงานร่วม ประกอบกับการประกาศผลงานของเทศบาลแต่ละครั้ง จะมีการแนบชื่อของนายกเทศมนตรีไปด้วย ทำให้ประชาชนเห็นบทบาทของนายกเทศมนตรีมากกว่าเทศมนตรี

ตารางที่ 20 การจัดการรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 7. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดเก็บรายได้เป็นของตนเองได้หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
1. ได้	108	55.1
2. ไม่ได้	88	44.9
รวม	196	100.0

จากตารางที่ 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 และตอบผิด จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดเก็บรายได้เป็นของตนเองได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากการประชาสัมพันธ์ และการเริ่มดำเนินการจัดเก็บภาษีบางประเภทเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เริ่มมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 21 การจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 8. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำงบประมาณเพื่อ ดำเนินกิจกรรมของตนเองได้หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
1. ได้	122	62.6
2. ไม่ได้	73	37.4
รวม	195	100.0

จากตารางที่ 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 และตอบผิด จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมของตนเองได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันเริ่มมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เรื่องแผนงาน และกิจกรรมต่างๆ ของตนเองมากขึ้น ซึ่งในแผนงาน หรือกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นก็จะมีภาระงบประมาณ และแหล่งที่มาของงบประมาณด้วย

ในส่วน of ประชาชนที่ตอบว่าไม่ได้ นั้น อาจจะมองในแง่ที่ว่า การจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องอาศัยเงินจากส่วนกลางส่วนหนึ่ง และในการกำหนดแผนงาน กิจกรรมต่างๆ อาจจะเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาล หรือการราชการเป็นสำคัญ

ตารางที่ 22 การวางแผน และจัดทำโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 9. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะวางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาในพื้นที่ของตนเองได้หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
1. ได้	151	77.4
2. ไม่ได้	44	22.6
รวม	195	100.0

จากตารางที่ 22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 77.4 และตอบผิด จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะวางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาในพื้นที่ของตนเองได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในแผนงาน กิจกรรม ตลอดจนผลงานของตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลที่บางกิจกรรม โครงการชาวบ้านเป็นผู้เสนอขึ้นมาแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวตามมา

ตารางที่ 23 ภาษีที่เป็นรายได้ขององค์กรท้องถิ่น

ข้อ 10. ภาษีประเภทใดไม่เป็นรายได้ของท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
1. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	10	5.2
2. ภาษีบำรุงท้องที่	12	6.2
3. ภาษีป้าย	17	8.8
4. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	155	79.8
รวม	194	100.0

จากตารางที่ 23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 79.9 และตอบผิด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องประเภทรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างชัดเจนเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่กำหนดให้ทุกคนต้องเสียให้แก่รัฐ มิใช่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับการจัดเก็บภาษี

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา คือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ฯลฯ เป็นหลัก

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด แปลผลได้ ดังนี้

ตารางที่ 24 การติดตามข่าวสารทางการเมือง

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ติดตามข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	33 (16.8)	23 (11.7)	77 (39.1)	46 (23.4)	18 (9.1)
(ค่าเฉลี่ย = 3.04, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.18)					

จากตารางที่ 24 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.04) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีมีการติดตามข่าวสารในระดับปานกลาง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมาเห็นว่าการติดตามบ้างในบางครั้ง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และเห็นว่าการติดตามทุกครั้งที่มีโอกาส จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8

ตารางที่ 25 การสนทนาวิพากษ์ วิจารณ์เกี่ยวกับนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
2. สนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์ นโยบายการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย = 2.29, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.14)	8 (4.1)	19 (9.7)	57 (29.2)	49 (24.9)	62 (31.8)

จากตารางที่ 25 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการสนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์ นโยบายการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้อื่นน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.29) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยมีการสนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์ นโยบายการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้อื่นเลย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาเห็นว่าการสนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์ นโยบายการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้างปานกลาง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 และเห็นว่าการสนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์ นโยบายการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางครั้ง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9

ตารางที่ 26 การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชน

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
3. ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก้ไขปัญหาของชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 2.17, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.15)	10 (5.1)	16 (8.1)	41 (20.9)	59 (30.1)	70 (35.7)

จากตารางที่ 26 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชนน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.17) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชนเลย จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมาเห็นว่ามีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชนบ้างบางครั้ง จำนวน 59 คน คิดเป็น

ร้อยละ 30.1 และเห็นว่ามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชนปานกลาง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9

ตารางที่ 27 การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานโครงการ กิจกรรมพัฒนา

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
4. ร่วมกำหนดแผนงาน โครงการหรือกิจกรรม เช่น ด้านการพัฒนาในด้านต่างๆ การจัดสาธารณูปโภคต่างๆ ที่ควรจัดทำในตำบล	10 (5.1)	10 (5.1)	42 (21.3)	43 (21.8)	92 (46.7)
(ค่าเฉลี่ย = 2.00, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.16)					

จากตารางที่ 27 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานโครงการหรือกิจกรรม เช่น ด้านการพัฒนาในด้านต่างๆ การจัดสาธารณูปโภคต่างๆ ที่ควรจัดทำในตำบลน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.00) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดแผนงานโครงการ กิจกรรมการพัฒนาต่างๆเลย จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมาเห็นว่ามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมพัฒนาบ้างบางครั้ง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 และเห็นว่ามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดแผนงานโครงการ กิจกรรมพัฒนาปานกลาง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3

ตารางที่ 28 การประสานเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
5. เป็นผู้ประสานงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน	10 (5.1)	7 (3.6)	26 (13.2)	33 (16.8)	121 (61.4)
(ค่าเฉลี่ย = 1.74, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.13)					

จากตารางที่ 28 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้แสดงบทบาทเป็นผู้ประสานงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 1.74) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยเป็นผู้ประสานงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนเลย จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 61.4 รองลงมาเห็นว่ามีการทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนบ้างบางครั้ง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และเห็นว่ามีการทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนปานกลาง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2

ตารางที่ 29 การให้ความร่วมมือต่อการบริหารงาน

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
6. ให้ความร่วมมือต่อการบริหารงานของประชาชน	16 (8.2)	17 (8.7)	32 (16.4)	53 (27.2)	77 (39.5)
(ค่าเฉลี่ย = 2.19, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.27)					

จากตารางที่ 29 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้ให้ความร่วมมือต่อการบริหารงานของประชาชนน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.19) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยให้ความร่วมมือต่อการบริหารงานของประชาชนเลย จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาเห็นว่ามี การให้ความร่วมมือต่อการบริหารงานของประชาชนบ้างบางครั้ง จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 และเห็นว่ามี การให้ความร่วมมือต่อการบริหารงานของประชาชนปานกลาง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4

ตารางที่ 30 การเข้ารับการอบรม

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
7. เข้ารับอบรมเรื่องทั่วไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัด	16 (8.2)	8 (4.1)	38 (19.4)	63 (32.1)	71 (36.2)
(ค่าเฉลี่ย = 2.16, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.20)					

จากตารางที่ 30 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้เข้ารับอบรมเรื่องทั่วไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.16) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยเข้ารับอบรมเรื่องทั่วไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเลย จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาเห็นว่ามี การเข้ารับอบรมเรื่องทั่วไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบ้างบางครั้ง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 และเห็นว่ามี การเข้ารับอบรมเรื่องทั่วไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดปานกลาง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4

ตารางที่ 31 การเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
8. เข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น	23 (11.7)	31 (15.8)	40 (20.4)	57 (29.1)	45 (23.0)
(ค่าเฉลี่ย = 2.64, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.31)					

จากตารางที่ 31 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้เข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.64) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นบ้างบางครั้ง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมาเห็นว่าสตรีไม่เคยเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นเลย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 23 และเห็นว่ามี การเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นปานกลาง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4

ตารางที่ 32 การติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
9. ติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเสียภาษี การขออนุญาตก่อสร้างขอรับบริการสนับสนุนงบประมาณ	18 (9.1)	6 (3.0)	36 (18.3)	66 (33.5)	71 (36.0)
(ค่าเฉลี่ย = 2.16, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.21)					

จากตารางที่ 32 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้เข้าติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเสียภาษี การขออนุญาตก่อสร้างขอรับบริการสนับสนุนงบประมาณ ฯลฯ น้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.16) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเสียภาษี การขออนุญาตก่อสร้างขอรับบริการสนับสนุนงบประมาณ ฯลฯ เลย จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเสียภาษี การขออนุญาตก่อสร้างขอรับบริการสนับสนุนงบประมาณเหล่านี้ บ้างบางครั้ง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 และเห็นว่ามี การติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเสียภาษี การขออนุญาตก่อสร้างขอรับบริการสนับสนุนงบประมาณ เหล่านี้ ปานกลาง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3

ตารางที่ 33 การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
10. การ ไปเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ท่านอยู่อาศัย	102 (51.8)	47 (23.9)	23 (11.7)	9 (4.6)	16 (8.1)
(ค่าเฉลี่ย = 4.07, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.24)					

จากตารางที่ 33 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้ไปเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.07) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไปเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นทุกครั้ง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาเห็นว่าสตรีไปเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ่อยครั้ง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 และเห็นว่าไปเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7

ตารางที่ 34 การร้องเรียนเรื่องส่วนตัวต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
11. การร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนตัวที่ได้รับ ความเดือดร้อนจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	3 (1.5)	6 (3.1)	23 (11.7)	25 (12.8)	139 (70.9)
(ค่าเฉลี่ย = 1.51, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.93)					

จากตารางที่ 34 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนตัวที่ได้รับ
ความเดือดร้อนจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 1.51) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนตัวที่ได้รับ
ความเดือดร้อนจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลย จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9 รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการ
ร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนตัวที่ได้รับ
ความเดือดร้อนจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้างบางครั้ง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 และเห็นว่ามีการร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่อง
ส่วนตัวที่ได้รับ
ความเดือดร้อนจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง จำนวน 23 คน
คิดเป็นร้อยละ 11.7

ตารางที่ 35 การร้องเรียนเรื่องส่วนรวมต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
12. เคยร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องของส่วนรวมที่ได้รับความสะดวกหรือการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	5 (2.6)	3 (1.5)	24 (12.2)	31 (15.8)	133 (67.9)
(ค่าเฉลี่ย = 1.52, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.95)					

จากตารางที่ 35 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนรวมที่ได้รับความสะดวกหรือการทำงานจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 1.52) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนรวมที่ได้รับความสะดวกหรือการทำงานจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลย จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 67.9 รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนรวมที่ได้รับความสะดวกหรือการทำงานจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้างบางครั้ง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 และเห็นว่ามีสตรีร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนรวมที่ได้รับความสะดวกหรือการทำงานจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2

ตารางที่ 36 การรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการหรืองบประมาณ

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
13. การรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการหรืองบประมาณ	4 (2.0)	4 (2.0)	18 (9.2)	42 (21.4)	128 (65.3)
(ค่าเฉลี่ย = 1.55, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.90)					

จากตารางที่ 36 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการหรืองบประมาณน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 1.55) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอ

โครงการหรืองบประมาณเลข จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการหรืองบประมาณบ้างบางครั้ง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 และเห็นว่ามีการรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการหรืองบประมาณปานกลาง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2

ตารางที่ 37 การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
14. การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การติดตามความก้าวหน้าของโครงการ	8 (4.1)	5 (2.5)	20 (10.2)	39 (19.9)	124 (63.3)
(ค่าเฉลี่ย = 1.64, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.04)					

จากตารางที่ 37 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การติดตามความก้าวหน้าของโครงการน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 1.64) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การติดตามความก้าวหน้าของโครงการเหล่านี้เลย จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การติดตามความก้าวหน้าของโครงการเหล่านี้บ้างบางครั้ง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.9 และเห็นว่ามีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การติดตามความก้าวหน้าของโครงการเหล่านี้ปานกลาง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2

ตารางที่ 38 การรวมกลุ่มประทัวงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้งที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
15. การรวมกลุ่มประทัวงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีการบริหารไม่ดี	5 (2.5)	3 (1.5)	15 (7.6)	21 (10.7)	152 (77.6)
(ค่าเฉลี่ย = 1.40, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.89)					

จากตารางที่ 38 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการรวมกลุ่มประทัวงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีการบริหาร ไม่น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 1.40) โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยรวมกลุ่มประทัวงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีการบริหาร ไม่เคยเลย จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 77.6 รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการรวมกลุ่มประทัวงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีการบริหารไม่ดีบ้างบางครั้ง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 และเห็นว่ามีกรรวมกลุ่มประทัวงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีการบริหาร ไม่ดีปานกลาง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องสตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการมีบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในการปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อบกพร่องของการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดและวางแนวทางเพื่อพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในการเมืองส่วนท้องถิ่น

โดยทำการสอบถามจากประชาชนในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 197 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้แยกเป็นดังนี้ คือ

5.1. สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า

- 1.1. ข้อมูลด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 121 คน และเพศชาย จำนวน 75 คน
- 1.2. ข้อมูลด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี และช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี
- 1.3. ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมา คือ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และระดับมัธยมศึกษา จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่า การศึกษา ประกอบกับมีรายได้ค่อนข้างน้อย ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่จึงสำเร็จการศึกษาไม่สูงนัก อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าในระดับรองลงมามีประชาชนจำนวนค่อนข้างมาก ที่สำเร็จการศึกษาในระดับ

ปริญญาตรี ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจการเรียนในระดับสูงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนา หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

1.4 ระดับรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 1,001-5,000 บาท รองลงมาคือ 5,001 – 10,000 บาท และต่ำกว่า 1,000 บาท ทั้งนี้ระดับรายได้จะขึ้นอยู่กับอาชีพ

1.5 อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาคืออาชีพค้าขาย และเกษตรกร เนื่องจากในเขตอำเภอไชยปราการมีการตั้งโรงงาน รีสอร์ท หรืออุตสาหกรรมต่างๆ ค่อนข้างน้อย ประกอบกับการมีแหล่งทุนในการประกอบอาชีพค่อนข้างน้อย ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่จึงนิยมอาชีพรับจ้างทั้งการรับจ้างในพื้นที่ และรับจ้างนอกพื้นที่

1.6 ภูมิลำเนา หรือที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่เกิด รองลงมาคืออยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 10 ปี ขึ้นไป และอยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 1 ปี จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอไชยปราการมานาน ในขณะที่ผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ คือไม่เกิน 1 ปี มีค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยจูงใจในพื้นที่อำเภอไชยปราการมีค่อนข้างน้อย ทำให้คนเลือกเข้ามาอาศัยอยู่น้อยตามมา

1.7 การดำรงตำแหน่งสำคัญในกลุ่ม องค์กรต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่เคยดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในสังคม หรือในหมู่บ้าน/ชุมชนของตน

1.8 การดำรงตำแหน่งของกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ พบว่า ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งต่างๆ ในกลุ่ม หรือองค์กรในหมู่บ้าน หรือชุมชนของตน ส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน รองลงมาคือเป็นคณะกรรมการกลุ่มสตรีแม่บ้านของหมู่บ้าน และเป็นคณะกรรมการกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ ส่วนใหญ่มีการเป็นคณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ชุมชนของตน ค่อนข้างน้อย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ทำให้การเข้าไปเป็นคณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน หรือชุมชนของตนจึงมีน้อยตามมา

1.9 การเป็นสมาชิกของกลุ่ม องค์กรต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นสมาชิกของกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน หรือชุมชนของตน และเคย ทั้งนี้มีเหตุผลมาจากที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น คือ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพเป็นหลัก ซึ่งอาชีพส่วนใหญ่คือการรับจ้างทั้งในพื้นที่ และนอกพื้นที่ ทำให้การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ ในพื้นที่มีน้อยตามมา โดยกลุ่ม หรือองค์กรที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิก ประกอบด้วย สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฅาปนกิจหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์ระดับอำเภอ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร อาสาสมัครต่างๆ ตำรวจบ้าน สหกรณ์ โคนมการเกษตร พรรคการเมือง และผู้ประสานพลังแผ่นดิน

1.10 การได้รับการอบรมจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ที่จัดขึ้น และเคยเข้ารับการอบรม บ้าง แต่ก็ไม่ถึงว่าบ่อยมากนัก ส่วนใหญ่จะเข้ารับการอบรมไม่เกิน 3 ครั้ง ต่อปี เนื่องจาก จำนวนการจัดอบรมมีค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับในเขตอำเภออื่น ประชาชนให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่า ทำให้ไม่สะดวกในการเข้ารับการอบรม และช่วงระยะเวลา และสถานที่การจัดอบรมส่วนใหญ่ไม่เหมาะสม

ทั้งนี้ผู้ที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จะเป็นประธาน หรือคณะกรรมการกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน หรือการจัดส่งตัวแทนเข้ารับการอบรม แทน สำหรับเนื้อหาการเข้าอบรม ประกอบด้วย

1.11 การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเกี่ยวกับงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเคยได้รับทั้งนี้การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเกี่ยวกับงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะผ่านตัวแทน หรือประธานกลุ่มต่างๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หรือแกนนำคนสำคัญ เป็นหลัก และให้ตัวแทนดังกล่าวทำงานเป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือต่างๆ เหล่านี้อาจจะทำให้ภาพความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีน้อยตามมา

1.12 การเข้าร่วมประชุมพรรค หรือกลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมการประชุมพรรค หรือกลุ่มต่างๆ และเคยเข้าร่วม เนื่องจากการที่ในหมู่บ้าน หรือชุมชนในอำเภอไชยปราการมีการจัดประชุมค่อนข้างน้อย ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นคณะกรรมการสำคัญ หรือเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ น้อยอยู่แล้ว ทำให้การจัดร่วมประชุมต่างๆ มีน้อยตามมา โดยเฉพาะการประชุมแบบเป็นทางการ แต่การพูดคุยภายในกลุ่มบ้าน หรือกลุ่มคนต่างๆ ก็ยังคงมีอยู่ หรือที่เรียกว่าประชามหมู่บ้าน

1.13 การเข้าฟังการอภิปรายของพรรคการเมือง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมฟังการอภิปรายของพรรคการเมือง และเคยเข้าร่วม ทั้งนี้อาจจะมีเหตุผลมาจากการหาเสียงของพรรคการเมือง รวมถึงการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การวิพากษ์วิจารณ์ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเผยแพร่ผ่านรถกระจายเสียงเคลื่อนที่ไปในที่ต่างๆ โดยเฉพาะช่วงการหาเสียงเลือกตั้งพรรคการเมืองจะใช้วิธีการดังกล่าวค่อนข้างมากกว่าการจัดอภิปรายต่างๆ

5.2. อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในอำเภอไชยปราการ จังหวัด เชียงใหม่ ตามความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พบว่า รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ส่วนใหญ่ตอบถูก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบการปกครองขององค์การบริหารส่วน ตำบล (อบต.) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรระดับ ล่าง และมีความใกล้ชิดกับประชาชนค่อนข้างมาก และมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำ ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ จนสามารถแยกรูปแบบการปกครองได้ตามมาที่มาจากสมาชิก หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในที่มาของสมาชิกสภาท้องถิ่น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ รวมถึงการที่ประชาชนเองมีโอกาส เข้าไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งบุคคลเหล่านั้นโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือ ระดับองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (อบจ.) ทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในที่มาของบุคคล ดังกล่าว วาระการดำรงตำแหน่ง ประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในวาระการดำรง ตำแหน่งของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากองค์การ บริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นระดับล่าง ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งมา จากการเลือกตั้งจากคนในหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน ทำให้การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของ ประชาคมหมู่บ้านจึงเกิดขึ้นตามมา ส่งผลให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในวาระการดำรงตำแหน่ง ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของ Mc Closky ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือกิจกรรมต่างๆ โดยสมัครใจ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมโดยตรงหรืออ้อมในการปกครองประเทศ การกำหนดนโยบายสาธารณะ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสาร การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้า ร่วมประชุม การบริจาคเงินและการติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การออกกระเปียบ ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ประชาชนในอำเภอไชย ปราการยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบังคับ ซึ่งเป็น กฎหมายได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากการออกกระเปียบ ข้อบังคับ เพื่อบังคับใช้เป็นกฎหมาย ในท้องถิ่น หรือเขตการปกครองของตนยังไม่มี หรือมีค่อนข้างน้อย ไม่เป็นที่ประจักษ์มากนัก ประกอบ กับประชาชนส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าการออกเป็นกฎหมายนั้นจะต้องทำโดยรัฐสภาเท่านั้น ทำให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้มีน้อยตามมา

การสังกัดของเทศบาลตำบล ส่วนใหญ่ประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทศบาลตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวงใด ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ รวมถึงสัญลักษณ์ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่จะมีการติดสัญลักษณ์ของกระทรวงมหาดไทย รูปสิงห์ บนเสื้อ เหล่านี้น่าจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในสังกัดของเทศบาลตำบล หัวหน้าฝ่ายบริหารเทศบาล ส่วนใหญ่ประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหัวหน้าฝ่ายบริหารของเทศบาล ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว คือการเลือกตั้งในปัจจุบัน ที่มีการชูตัวผู้ที่จะเป็นนายกเทศมนตรีแข่งขันเป็นหลัก มากกว่าเรื่องของพรรค หรือ คณะทำงานร่วม ประกอบกับการประกาศผลงานของเทศบาลแต่ละครั้ง จะมีการแนบชื่อของนายกเทศมนตรีร่วมด้วย ทำให้ประชาชนเห็นบทบาทของนายกเทศมนตรีมากกว่าเทศมนตรี การจัดการรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดเก็บรายได้เป็นของตนเองได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากการประชาสัมพันธ์ และการเริ่มดำเนินการจัดเก็บภาษีบางประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประชาชน ส่วนใหญ่เริ่มมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากยิ่งขึ้น การจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมของตนเองได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันเริ่มมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เรื่องแผนงาน และกิจกรรมต่างๆ ของตนเองมากขึ้น ซึ่งในแผนงาน หรือกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นก็จะมีกระบวนการงบประมาณ และแหล่งที่มาของงบประมาณด้วย สอดคล้องกับทฤษฎีที่ Parry กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมทางการเมืองซึ่งกิจกรรมทางการเมืองที่มีอยู่ทั่วไป อาจเรียงลำดับได้จากการออกเสียงเลือกตั้งไปจนถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบายและการดำเนินนโยบาย

ในส่วน of ประชาชนที่ตอบว่าไม่ได้ นั่น อาจมองในแง่ที่ว่า การจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องอาศัยเงินจากส่วนกลางส่วนหนึ่ง และในการกำหนดแผนงานกิจกรรมต่างๆ อาจจะเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาล หรือภาคราชการเป็นสำคัญ

การวางแผน และจัดทำโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะวางแผน และจัดทำโครงการพัฒนาในพื้นที่ของตนเองได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในแผนงาน กิจกรรม ตลอดจนผลงานของตนเองมากขึ้น

โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลที่บางกิจกรรม โครงการชาวบ้านเป็นผู้เสนอขึ้นมาแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวตามมา ภาษีที่เป็นรายได้ขององค์กรท้องถิ่น ส่วนประชาชนในอำเภอไชยปราการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องประเภทรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะมีเหตุผลมาการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างชัดเจนเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่กำหนดให้ทุกคนต้องเสียให้แก่วัฐ มิใช่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา คือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย เป็นหลัก

ผลจากการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในแง่ของความรู้ ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่น จะเห็นว่าประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดี ทั้งนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านการประชาสัมพันธ์ ทั้งการประชาสัมพันธ์ระหว่างการเลือกตั้ง การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์โดยผู้สมัครในหมู่บ้านเอง ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมา ปัจจัยด้าน ความใกล้ชิด เนื่องจากในการปกครองระดับตำบล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละหมู่บ้านสามารถส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้งได้ไม่เกิน 2 คน ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ตามมา การมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของประชาชน และมีความสัมพันธ์กับการมีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองอย่างหนึ่ง

ตามความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีมีการติดตามข่าวสารในระดับปานกลาง รองลงมาเห็นว่ามีการติดตามบ้างในบางครั้ง และเห็นว่ามีการติดตามทุกครั้งที่มีโอกาส การสนทนาวิพากษ์ วิจารณ์เกี่ยวกับนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการสนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์นโยบายการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้อื่นน้อย โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยมีการสนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์นโยบายการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้อื่นเลย รองลงมาเห็นว่ามีการสนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์บ้างปานกลาง และเห็นว่ามีการสนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์ในบางครั้ง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชนน้อย โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชนเลย รองลงมาเห็นว่ามีส่วนร่วมบ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีส่วนร่วมปานกลาง

การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมพัฒนา ในภาพรวมกลุ่มสตรีมี ส่วนร่วม กำหนดแผนงานโครงการหรือกิจกรรม เช่น ด้านการพัฒนาด้านต่างๆ การจัดสาธารณูปโภคต่างๆ ที่ควรจัดทำในตำบลน้อย โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมการพัฒนาต่างๆเลย รองลงมาเห็นว่ามีส่วนร่วมบ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีส่วนร่วมปานกลาง การประสานเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้แสดงบทบาทเป็นผู้ประสานงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ น้อยที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยเป็นผู้ประสานงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนเลย รองลงมาเห็นว่ามีการทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานบ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีการทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานปานกลาง การให้ความร่วมมือต่อการบริหารงาน ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้ให้ความร่วมมือต่อการบริหารงานของประชาชนน้อย โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยให้ความร่วมมือต่อการบริหารงานของประชาชนเลย รองลงมาเห็นว่ามีการให้ความร่วมมือบ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีการให้ความร่วมมือ ปานกลาง การเข้ารับการอบรม ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้เข้ารับอบรมเรื่องทั่วไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นน้อย โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยเข้ารับอบรมเรื่องทั่วไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเลย รองลงมาเห็นว่ามีการเข้ารับอบรมบ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีการเข้ารับอบรม ปานกลาง การเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้เข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นปานกลาง โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นบ้างบางครั้ง รองลงมาเห็นว่าสตรีไม่เคยเข้าร่วมงานเลย และเห็นว่ามีการเข้าร่วมงานปานกลาง การติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้เข้าติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเสียภาษี การขออนุญาตก่อสร้างขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ฯลฯ น้อย โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเสียภาษี การขออนุญาตก่อสร้างขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ฯลฯ เลย รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีการติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง การเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมกลุ่มสตรีได้ไปเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาก โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไปเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกครั้ง รองลงมาเห็นว่าสตรีไปเลือกตั้งบ่อยครั้ง และเห็นว่าไปเลือกตั้งปานกลาง การร้องเรียนเรื่องส่วนตัวต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนตัวที่ได้รับความเดือดร้อนจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรี

ไม่เคยร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนตัวที่ได้รับความเดือดร้อนจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลย รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการร้องเรียนปัญหาต่างๆ บ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีกรร้องเรียนปัญหาต่างๆ ปานกลาง

การร้องเรียนเรื่องส่วนรวมต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนรวมที่ได้รับความเดือดร้อนจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยร้องเรียนปัญหาต่างๆ ในเรื่องส่วนรวมที่ได้รับความเดือดร้อนจากการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลย รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการร้องเรียนปัญหาต่างๆ บ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีกรร้องเรียนปัญหาต่างๆ ปานกลาง การรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการหรืองบประมาณ ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการหรืองบประมาณน้อยที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการหรืองบประมาณเลย รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการรวมกลุ่มเรียกร้องบ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีกรรวมกลุ่มเรียกร้องปานกลาง การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การติดตามความก้าวหน้าของโครงการน้อยที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การติดตามความก้าวหน้าของโครงการเหล่านี้เลย รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีกรตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง การรวมกลุ่มประท้วงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมกลุ่มสตรีมีการรวมกลุ่มประท้วงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีที่บริหารไม่ดีน้อยที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มสตรีไม่เคยรวมกลุ่มประท้วงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีที่บริหารไม่ดีเลย รองลงมาเห็นว่าสตรีมีการรวมกลุ่มประท้วงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้างบางครั้ง และเห็นว่ามีกรรวมกลุ่มประท้วงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดก็ได้สอดคล้องกับแนวความคิดและทฤษฎีของนักปราชญ์หลายท่าน อาทิ Roberts กล่าวว่า "การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงกิจกรรมโดยความสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนนเสียงการเป็นสมาชิกและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันการเมือง และกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกลุ่มการเมือง และ Weiner ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า การกระทำโดยความสมัครใจใดๆ ไม่ว่าจะ

เป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตามโดยมุ่งที่จะไปมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ โดย เน้นว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบครบ 3 ประการ คือ มีการกระทำ (Action) เป็นไปด้วยความสมัครใจ (Voluntary) และมีการเลือก (Choice) ซึ่งจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ เป็นต้น

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่าในประเด็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ส่วนใหญ่ยังมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทของผู้ชาย ทั้งนี้เหตุผลดังนี้

1. ด้านอาชีพ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทั้งในพื้นที่ และต่างอำเภอ แบบ ไปเช้าเย็นกลับ รวมถึงการไปค้างคืน ทำให้ระดับความสนใจ และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมีน้อยตามมา

2. ด้านรายได้ เนื่องจากประชาชนในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างมีฐานะทางการเงินมีค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนในเขตอำเภอเมือง ดังนั้นประชาชนจึงให้ความสำคัญกับการแสวงหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพมากกว่า

3. ด้านสังคม เนื่องจากการจะเข้าไปมีบทบาท หรือมีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับท้องถิ่นนั้น โดยมากยังมีการติดขัดกับเพศ ทั้งนี้สืบเนื่องจากการเป็นสังคมแบบเดิมค่อนข้างมาก คือ การให้การยอมรับ นับถือเพศชายมากกว่าหญิง ทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีมีน้อยตามมา

5.3. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การมีส่วนร่วมของสตรีในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ มีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ดังนี้

5.3.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การสร้างการยอมรับ โดยผ่านกลไกการประชาสัมพันธ์ของผู้นำผ่านสื่อในระดับต่างๆ โดยเฉพาะระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับได้ง่าย

1.2 การประชาสัมพันธ์ผลักดัน กระตุ้น ผ่านสื่อเพื่อให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น

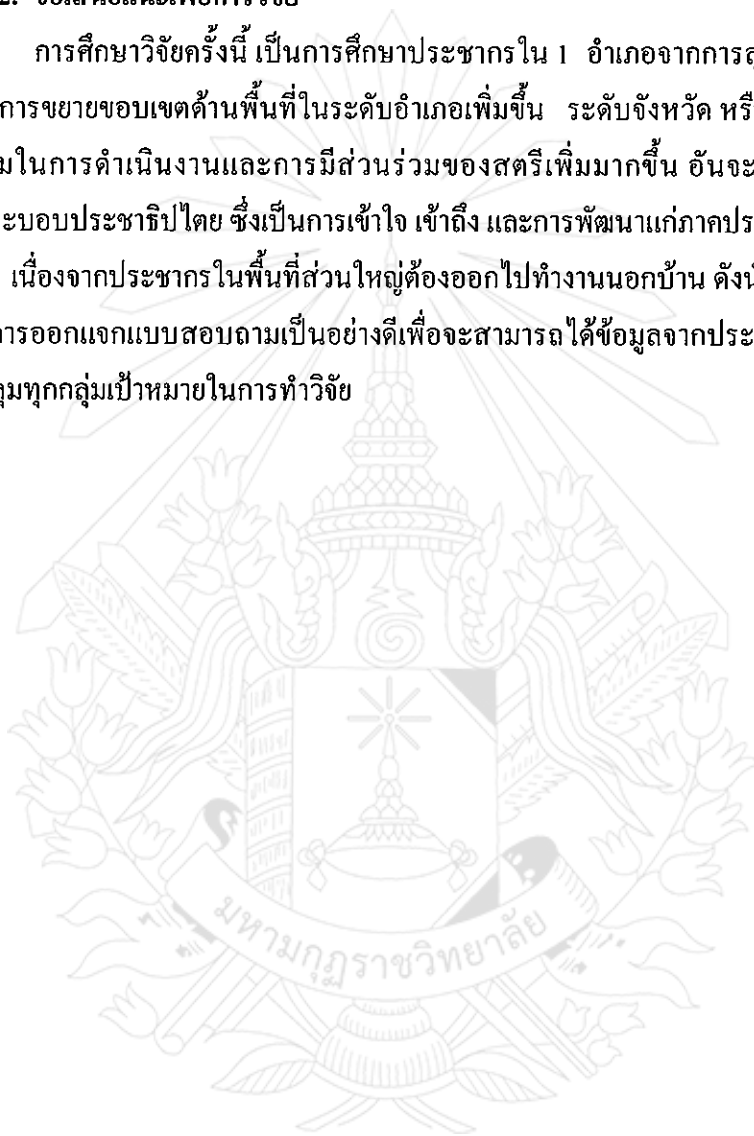
1.3 การส่งเสริมด้านอาชีพในอำเภอ เนื่องจากสตรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั้งในและนอกอำเภอ ทำให้ประชาชนมีโอกาเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยตามมา ดังนั้นหากมีการส่งเสริม

อาชีพให้ประชาชนมีอาชีพในพื้นที่มากยิ่งขึ้น ย่อมจะส่งผลต่อการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นตามมา รวมถึงการมีโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มากตามมาด้วย

5.3.2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาประชากรใน 1 อำเภอจากการสุ่มตัวอย่างประชากร ดังนั้นหากมีการขยายขอบเขตด้านพื้นที่ในระดับอำเภอเพิ่มขึ้น ระดับจังหวัด หรือระดับเขต จะทำให้เห็นภาพรวมในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของสตรีเพิ่มมากขึ้น อันจะมีประโยชน์ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการเข้าใจ เข้าถึง และการพัฒนาแก่ภาคประชาชนมากที่สุด

2. เนื่องจากประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องวางแผนในการออกแจกแบบสอบถามเป็นอย่างดีเพื่อจะสามารถได้ข้อมูลจากประชาชนอย่างครบถ้วน และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัย



บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

ก. หนังสือทั่วไป

ขัตติยา กรรณสูตร และคณะ, **สะท้อนสตรีไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยเกษม, 2519.
คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย. **สตรีไทยใน 2000 ปี**.

กรุงเทพมหานคร : เทพนิมิตรการพิมพ์, 2530.

จรูญ สุภาพ. **หลักรัฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

จิรดี ดิงค์ภัทร. **แนวคิดเรื่องการพัฒนาสตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2530.

จිරนนท์ พิตรปรีชา. **โลกที่สี่**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

จุมพล หนิมพานิช. **มนุษย์สังคม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543.

จูไรรัตน์ จันท์ธำรง. **รวมบทความประเด็นเรื่องสตรี**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์แผนศพรินต์ติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด, 2539.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. **การบริหารการปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

ณรงค์ สีนสวัสดิ์. **จิตวิทยาการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518.

ทิพาพร พิมพ์สุทธิ. **พัฒนาทางการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.

บวร ประพศิตติ และคณะ. **สตรีไทยบทบาทในการเป็นผู้นำทางการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทย
เกษม, 2525.

ประธาน คงฤทธิศึกษากร. **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. **การมีส่วนร่วมในสังคมเมือง การปกครองของสตรีไทย**. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงมหาดไทย, 2528.

ศูนย์รวมข่าวสตรีนานาชาติ. **บทบาทสตรีในการพัฒนา**. ฝ่ายวิชาการศูนย์รวมข่าวสตรีนานาชาติ, 2530.

สถิต นิยมญาติ. **สังคมวิทยาการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

สิทธิพันธ์ พุทธหนู. **ทางเลือกที่ไม่ง่ายนัก: การมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศ กำลังพัฒนา**.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529.

อรุณรัตน์ วิเชียรเจริญ. สตรีในประวัติศาสตร์ล้านนา. เอกสารวิชาการด้านสตรีศึกษา ชุดที่ 1
โครงการสตรีศึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2523.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2523.

ข. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

กมลตา สุขพาณิชย์ และพรศักดิ์ ผ่องแก้ว. “ปัญหาสตรีไทย : การศึกษาทัศนคติทางการเมืองและ
สังคมของอาจารย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยา
เขตประสานมิตร) และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2527.

ปราณี เดชวิทยากร. “ผลกระทบจากการที่สวมบทบาทผู้บังคับบัญชาต่อผู้ขายที่อยู่ได้บังคับบัญชา”.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

รัตนา จงสุทธานมณี, “บทบาทของผู้สตรีในการเมืองท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย”. การค้นคว้าแบบ
อิสระรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.

ค. บทความ

กระทรวงมหาดไทย. “แผนพัฒนาสตรี”, ท้องถิ่นไทย. ปีที่ 2 ฉบับที่ 14 (ธันวาคม 2458) : 80.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, “กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง”, วารสารสังคมศาสตร์, ปีที่ 17 (มกราคม
– มีนาคม 2523) : 80.

วิสุทธิ์ โพร้แท่น, “เทคนิคเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่าง
มีประสิทธิภาพในเมืองไทย”, รัฐศาสตร์สาร, (สิงหาคม 2519) : 31-34.

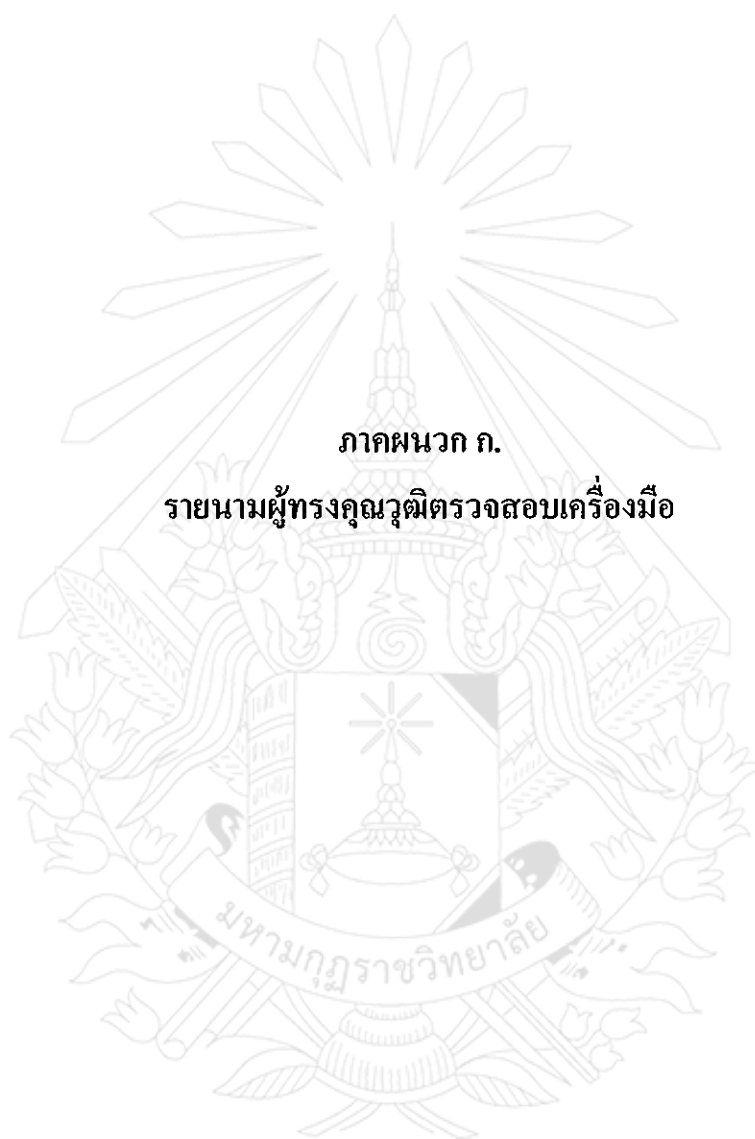
2. ภาษาอังกฤษ

- Clarke, John J. **Outline of Local Government of the United King.** London: Sir Isaac Pitman & Son. Ltd., 1957.
- Closky, Mc. **Political Participation.** International Encyclopedia of the Social Science, 1968.
- Gamson, William A. and Modigliani, Andre. **Conception of Social Life : A Text Reader for Social Psychology.** Boston : Little Brown and Company, 1974.
- Harruet, Hotter. **Sex Role and Social Structure.** Oslo : Hestholms Boktrykkeri, 1970.
- Morris, Rosenbreg and Turner, Ralph H. **Social Psychology.** New York: Basic Book, 1981.
- Robson, William A. **Local Government Encyclopedia of Social Science.** New York : The Macmillan Co, 1953.
- Scanzoni, John H. "Strategies for Changing Make Family Role: Research and Practice implication". **The Family Coordinator**, 1979.
- Schatter, Kay F. **Sex Role and Social Structure.** Cambridge, Mass. Winthrop Pub, 1981.
- Verba, Sidney and Nie, Norman H. **Political Participation in the Handbook of Political Science**, Pred I. Greenstein and Neison W. Plshy eds. Reading, Mass: Addison Wesley, 1975.
- Weitz, Shirley. **Sex Role.** Oxford: Oxford University Press, 1977.
- Wit, Daniel. **A Comparative Survey of Local Government and Administration.** Bangkok : Prachandra Printing Press, 1961.



ภาคผนวก

มหาจุฬาราชวิทยาลัย



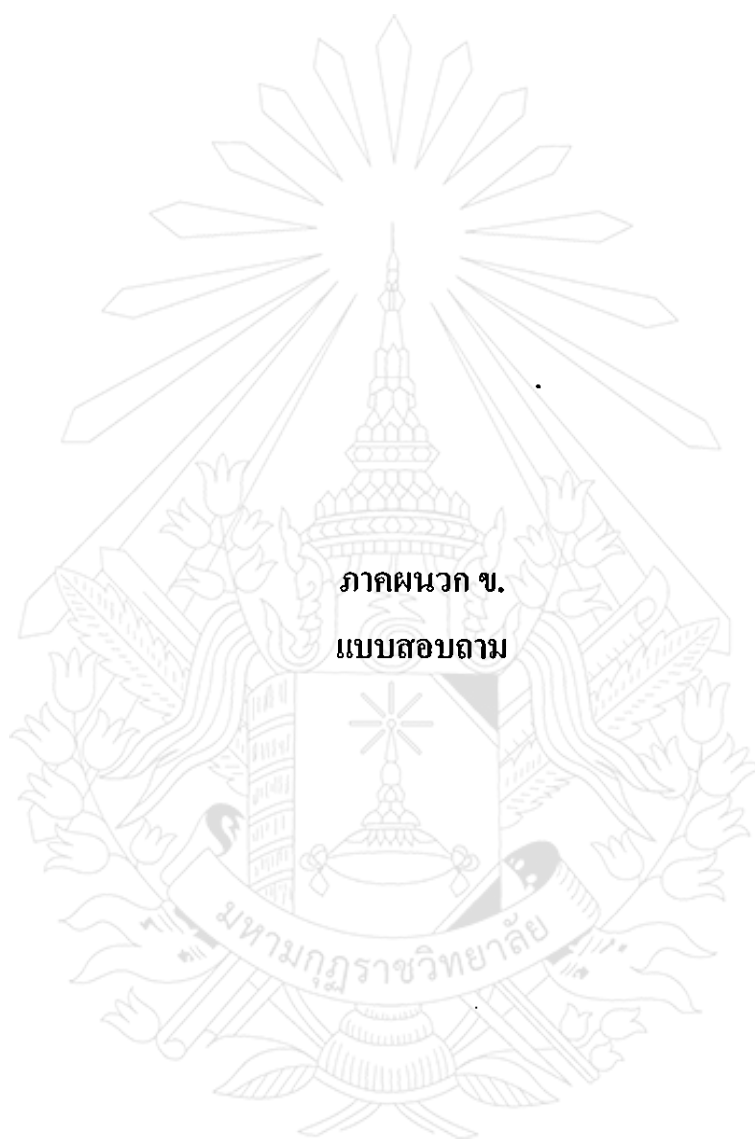
ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร. หนูม้วน ร่มแก้ว วุฒิการศึกษา กศ.บ. (ภูมิศาสตร์) กศ.บ. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) Ed.D. (บริหารการศึกษา) อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. ผศ. อัครชัย ชัยแสง วุฒิการศึกษา กศ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) อ.ม. (บาลี-สันสกฤต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
3. ผศ. เขียน วันทนียตระกูล วุฒิการศึกษา น.ธ. เอก, ศศ.บ., กศ.ม. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา





ภาคผนวก ข.
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่
คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าวิจัย ตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสนา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จ.เชียงใหม่ จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน โปรดให้ข้อมูลในแบบสอบถามนี้ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้นขอพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

กรุณาขีด / ในช่องคำตอบที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

1. () ชาย

2. () หญิง

2. อายุ.....ปี

3. การศึกษา

1. () ประถมศึกษา

4. () ปริญญาตรี

2. () มัธยมศึกษา

5. () สูงกว่าปริญญาตรี

3. () อนุปริญญา

4. รายได้ประมาณต่อเดือน

1. () ต่ำกว่า 1,000 บาท

4. () 10,001 – 15,000 บาท

2. () 1,001 – 5,000 บาท

5. () สูงกว่า 15,000 บาท

3. () 5,001 – 10,000 บาท

5. อาชีพ

1. () นักเรียน/นักศึกษา

4. () ค้าขาย

2. () รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

5. () รับจ้าง

3. () เกษตรกร

6. () อื่น ๆ

6. ท่านมีภูมิลำเนา/ที่อยู่อาศัย

1. () เกิดในท้องถิ่น
2. () อยู่ในท้องถิ่น เป็นระยะเวลา 1 ปี
3. () อยู่ในท้องถิ่น เป็นระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป
4. () อยู่ในท้องถิ่น เป็นระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป

7. ท่านเคยดำรงตำแหน่งเป็นประธาน หรือรองประธาน หรือกรรมการกลุ่ม/องค์กรทั้งในระดับชุมชนหรือนอกชุมชนหรือไม่

1. () ไม่เคย (กรณีตอบว่าไม่เคย ให้ข้ามไปตอบข้อ 9 ต่อ)
2. () เคย

8. ในกรณีที่ท่านตอบว่า เคย โปรดระบุชื่อตำแหน่ง และชื่อกลุ่มองค์กรให้ทราบด้วย
ชื่อตำแหน่ง ประธาน รองประธาน หรือกรรมการ
ตำแหน่ง

1. เป็นสมาชิกพรรคการเมือง/กลุ่มการเมือง

.....

2. เป็นกลุ่มสตรีแม่บ้านของหมู่บ้าน

.....

3. เป็นกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน

.....

4. เป็นกลุ่มอาสาป้องกันภัยพลเรือน

.....

5. เป็นกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน

.....

6. อื่น ๆ

.....

9. ท่านเคยเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนหรือนอกชุมชนหรือไม่

1. () ไม่เคย

2. () เคย จำนวน.....กลุ่ม และ โปรดระบุชื่อกลุ่ม/องค์กร

(1).....

(2).....

(3).....

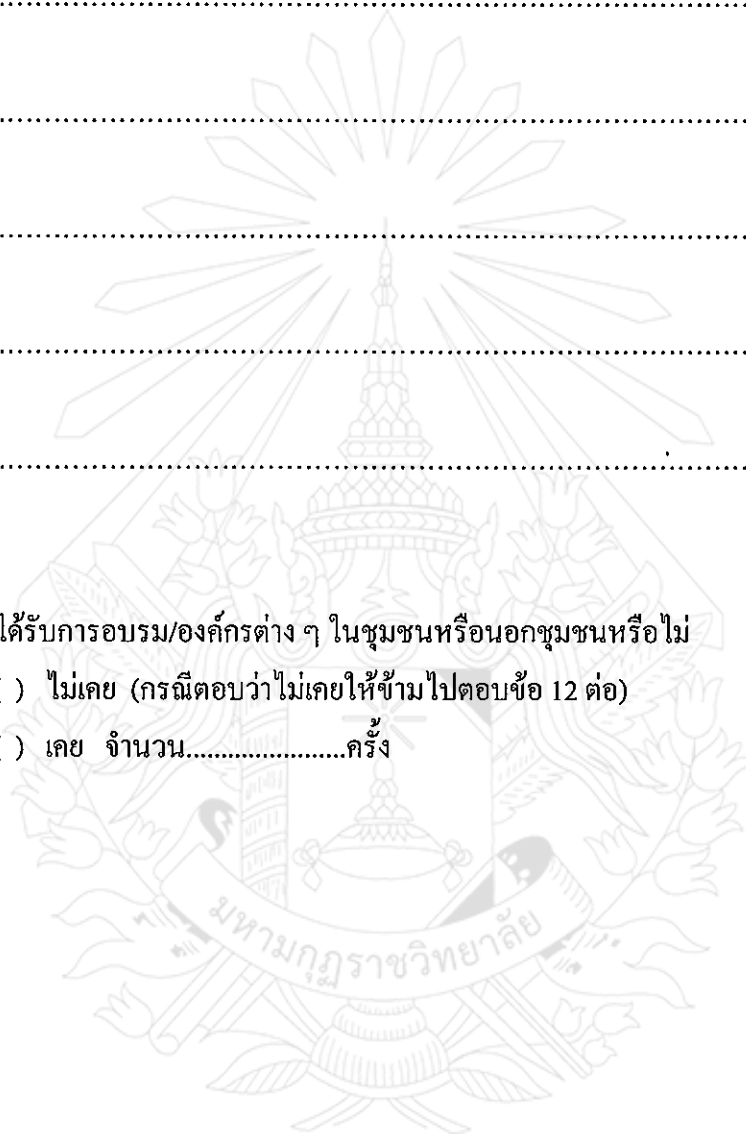
(4).....

(5).....

10. ท่านเคยได้รับการอบรม/องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนหรือนอกชุมชนหรือไม่

1. () ไม่เคย (กรณีตอบว่าไม่เคยให้ข้ามไปตอบข้อ 12 ต่อ)

2. () เคย จำนวน.....ครั้ง



17. สมาชิก อบต. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละกี่ปี
1. () 3 ปี
 2. () 4 ปี
 3. () 5 ปี
 4. () ไม่ทราบ
18. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบังคับซึ่งเป็นกฎหมายได้หรือไม่
1. () ได้
 2. () ไม่ได้
19. เทศบาลตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวงใด
1. () กระทรวงกลาโหม
 2. () กระทรวงมหาดไทย
 3. () กระทรวงยุติธรรม
 4. () กระทรวงศึกษาธิการ
20. หัวหน้าฝ่ายบริหารของเทศบาล ได้แก่
1. () ประธานสภา
 2. () นายกเทศมนตรี
 3. () ประธานกรรมการบริหาร
 4. () ปลัดเทศบาล
21. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดเก็บรายได้เป็นของตนเองได้หรือไม่
1. () ได้
 2. () ไม่ได้
22. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมของตนเองได้หรือไม่
1. () ได้
 2. () ไม่ได้
23. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะวางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาในพื้นที่ของตนเองได้หรือไม่
1. () ได้
 2. () ไม่ได้
24. ภาษีประเภทใดไม่เป็นรายได้ของท้องถิ่น
1. () ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 2. () ภาษีบำรุงท้องที่
 3. () ภาษีป้าย
 4. () ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

25. ท่านเคยร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่อไปนี้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ท่านอาศัยอยู่ในระดับใด

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้ง ที่มี โอกาส	บ่อย ครั้ง	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่เคย เลย
1. ติดตามข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
2. สนทนาแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์นโยบายการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้อื่น					
3. ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก้ไขปัญหาของชุมชน					
4. ร่วมกำหนดแผนงานโครงการหรือกิจกรรม เช่น ด้านการพัฒนาในด้านต่างๆ การจัดสาธารณูปโภคต่างๆ ที่ควรจัดทำในตำบล					
5. เป็นผู้ประสานงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนเพื่อเสนอต่อไป					
6. ให้ความร่วมมือต่อการบริหารงานของประชาชนเพื่อเสนอต่อไป					
7. เข้าร่วมอบรมเรื่องทั่วไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัด					
8. เข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น					

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	ทุกครั้ง ที่มี โอกาส	บ่อย ครั้ง	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่เคย เลย
9. ติดต่อราชการกับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เช่น การเสียภาษี การขอ อนุญาตก่อสร้างขอรับบริการสนับสนุน งบประมาณ					
10. เคยไปเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ท่านอยู่อาศัย					
11. เคยร้องเรียนปัญหาต่าง ๆ ในเรื่อง ส่วนตัวที่ได้รับความเดือดร้อนจากการ ทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
12. เคยร้องเรียนปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องของ ส่วนรวมที่ได้รับความเดือดร้อนจากการ ทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
13. เคยรวมกลุ่มเรียกร้องเพื่อขอโครงการ หรืองบประมาณ					
14. ท่านเคยตรวจสอบและประเมินผลการ ดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เช่น การติดตามความก้าวหน้า ของโครงการ					
15. ท่านเคยรวมกลุ่มประท้วง องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีการบริหาร ไม่ดี					

ตอนที่ 3 จงแสดงความคิดเห็น

1. ท่านคิดเห็นว่าสตรีในหมู่บ้านหรือในพื้นที่ตำบลของท่าน เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ท่านอาศัยอยู่ได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดเห็นว่าการที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกตำบล สามารถกระตุ้นให้สตรีในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลได้มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ

1.....

2.....

3.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : ว่าที่ร.ต. สัมพันธ์ ภู่มมาลา

เกิด : วันที่ 27 มกราคม 2521

ที่อยู่ปัจจุบัน : 227/339 หมู่บ้านวังตาลโครงการ 5 ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง
จังหวัด เชียงใหม่ 50230

การศึกษา : ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (ค.บ.) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง (KMITL) ปีที่สำเร็จการศึกษา 2544

ประสบการณ์ :

พ.ศ. 2544 อาจารย์ฝึกสอนแผนกอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม
จังหวัดสมุทรสงคราม

พ.ศ. 2545 วิศวกร บริษัท เจ มาร์ท (มหาชน) จำกัด สำนักงานใหญ่ UM-Tower กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2545 - 2548 วิศวกร แผนก Motorola โดย บริษัท แอคคอร์ท ซีซีเอส (ประเทศไทย)
จำกัด ศูนย์บริการภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

ก.พ. 2548 - ปัจจุบัน ผู้จัดการศูนย์บริการภาคเหนือ Sony Ericsson โดย บริษัท ฟิวเจอร์
อิมเมจเทคโนโลยี จำกัด